

॥ संक्षिप्त अभ्यासक्रम ॥

B.A. : GUJARATI

B.A. : GUJARATI

SEMESTER - I

SEMESTER - I : CORE COMPULSORY - I : PAPER - 101

પ્રશ્નપત્ર : પદ્યકૃતિનો અભ્યાસ : મધ્યકાલીન

નિયત કૃતિ :

‘ઓખાહરણ’ : પ્રેમાનંદ

સંપાદક : પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ

પ્રકાશન : ડિવાઈન પ્રકાશન, અમદાવાદ

નોંધ : આ પ્રશ્નપત્રમાં પદ્યકૃતિનો યુગસંદર્ભે, સ્વરૂપસંદર્ભે, સર્જકસંદર્ભે તથા સમકાલીન સાહિત્યિક પરિસ્થિતિ વગેરે સંદર્ભે અભ્યાસ કરવાનો રહેશે.

એકમ : ૧ સામાન્ય પરિચય :

૧. મધ્યકાળના પ્રમુખ પદ્યપ્રકારો (પદ, રાસ-રાસો, ફાગુ, પ્રબંધ, આખ્યાન, પદ્યવાર્તા)નો પ્રાથમિક પરિચય
૨. છન્દ અને લય વિશેની સમજ - છન્દોની ઓળખ :
  ૧. શિખરિણી, ૨. મંદાકાન્તા, ૩. પૃથ્વી, ૪. શાર્દૂલવિકીરિત, ૫. વસંતતિલકા, ૬. ચોપાઈ, ૭. દોહરો, ૮. હરિગીત, ૯. ઝૂલણા, ૧૦. મનહર

- એકમ : ૨**
૧. પાઠ્યકૃતિનું સાહિત્યસ્વરૂપ
  ૨. સાહિત્યસ્વરૂપનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ
  ૩. સાહિત્યસ્વરૂપને આધારે કૃતિની સમીક્ષા

- એકમ : ૩**
૧. કૃતિનો યુગસંદર્ભ - સમકાલીન સાહિત્યિક પરિસ્થિતિનો પરિચયાત્મક ખ્યાલ
  ૨. કૃતિનો સર્જકસંદર્ભ - સર્જકનું સાહિત્યિક પ્રદાન વગેરે
  ૩. કૃતિને આધારે સર્જકની સર્જનાત્મક વિશેષતાઓ અને મર્યાદાઓ

- એકમ : ૪**
૧. કૃતિનો સમીક્ષાત્મક અભ્યાસ
વિષયવસ્તુ, રચનારીતિ, ભાવાભિવ્યક્તિ, ભાષાશૈલી ઇત્યાદિ સંદર્ભોમાં કૃતિસંબંધિત અભ્યાસ

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ (મધ્યકાલીન) - અનંતરાય રાવળ
૨. ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા (મધ્યકાલીન) - ધીરુભાઈ ઠાકર
૩. મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૪. આખ્યાનકવિ પ્રેમાનંદ - કે.કા.શાસ્ત્રી
૫. કવિ શિ રોમણિ પ્રેમાનંદ - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૬. પ્રેમાનંદ : એક સમાલોચના - રમેશ શુક્લ
૭. સત્તર સાહિત્ય સ્વરૂપો - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૮. સ્વરૂપસન્નિધાન - તન્ત્રી : સુમન શાહ, સંપાદક : સતીશ વ્યાસ
૯. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ (ભાગ : ૧-૨) ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, અમદાવાદ

પ્રશ્નપત્ર : ગદ્યકૃતિનો અભ્યાસ

નિયત કૃતિ :

‘મિથ્યાભિમાન’ : કવીશ્વર દલપતરામ ડાહ્યાભાઈ

સંપાદક : સતીશ વ્યાસ

પ્રકાશન : પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ

નોંધ : આ પ્રશ્નપત્રમાં ગદ્યકૃતિનો યુગસંદર્ભ, સ્વરૂપસંદર્ભ, સર્જકસંદર્ભ તથા સમકાલીન સાહિત્યિક પરિસ્થિતિ વગેરે સંદર્ભે અભ્યાસ કરવાનો રહેશે.

એકમ : ૧ સામાન્ય પરિચય :

૧. અર્વાચીન ગદ્યના પ્રમુખ પ્રકારો (એકાંકી, ટૂંકીવાર્તા, નવલકથા, લલિત નિબંધ)નો પ્રાથમિક પરિચય
૨. અલંકારોની ઓળખ :
  ૧. ઉપમા, ૨. ઉત્પ્રેક્ષા, ૩. રૂપક, ૪. અપહ્નુત્તિ, ૫. વ્યાજસ્તુતિ, ૬. અનન્વય, ૭. સજ્જવારોપણ, ૮. દષ્ટાન્ત, ૯. અર્થાન્તરન્યાસ, ૧૦. વ્યતિરેક

એકમ : ૨ ૧. પાઠ્યકૃતિનું સાહિત્યસ્વરૂપ

૨. સાહિત્યસ્વરૂપનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ
૩. સાહિત્યસ્વરૂપને આધારે કૃતિની સમીક્ષા

એકમ : ૩ ૧. કૃતિનો યુગસંદર્ભ - સમકાલીન સાહિત્યિક પરિસ્થિતિનો પરિચયાત્મક ખ્યાલ

૨. કૃતિનો સર્જકસંદર્ભ - સર્જકનું સાહિત્યિક પ્રદાન વગેરે
૩. કૃતિને આધારે સર્જકની સર્જનાત્મક વિશેષતાઓ અને મર્યાદાઓ

એકમ : ૪ ૧. કૃતિનો સમીક્ષાત્મક અભ્યાસ :

વિષયવસ્તુ, રચનારીતિ, ભાવાભિવ્યક્તિ, ભાષાશૈલી ઈત્યાદિ સંદર્ભોમાં કૃતિસંબંધિત અભ્યાસ

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. ગુજરાતી નાટક - સતીશ વ્યાસ
૨. બૃહદ નાટ્યલોક - જશવંત શેખડીવાળા
૩. રંગશીર્ષ - મહેશ ચંપકલાલ
૪. રંગભૂમિ કેનવાસે - લવકુમાર દેસાઈ

SEMESTER - I : CORE ELECTIVE - I : PAPER - 101

પ્રશ્નપત્ર : પદ્યકૃતિનો અભ્યાસ : મધ્યકાલીન

નિયત કૃતિ :

‘ઓખાહરણ’ : પ્રેમાનંદ

સંપાદક : પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ

પ્રકાશન : ડિવાઈન પ્રકાશન, અમદાવાદ

નોંધ : આ પ્રશ્નપત્રમાં પદ્યકૃતિનો યુગસંદર્ભ, સ્વરૂપસંદર્ભ, સર્જકસંદર્ભ તથા સમકાલીન સાહિત્યિક પરિસ્થિતિ વગેરે સંદર્ભે અભ્યાસ કરવાનો રહેશે.

એકમ : ૧ સામાન્ય પરિચય :

૧. મધ્યકાળના પ્રમુખ પદ્યપ્રકારો (પદ, રાસ-રાસો, ફાગુ, પ્રબંધ, આખ્યાન, પદ્યવાતા)નો પ્રાથમિક પરિચય
૨. છન્દ અને લય વિશેની સમજ - છન્દોની ઓળખ :
  ૧. શિખરિણી, ૨. મંદાકાન્તા, ૩. પૃથ્વી, ૪. શાર્દૂલવિકીરિત, ૫. વસંતતિલકા, ૬. ચોખાઈ, ૭. દોહરો, ૮. હરિગીત, ૯. ગુલશા, ૧૦. મનહર

- એકમ : ૨**
૧. પાઠ્યકૃતિનું સાહિત્યસ્વરૂપ
  ૨. સાહિત્યસ્વરૂપનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ
  ૩. સાહિત્યસ્વરૂપને આધારે કૃતિની સમીક્ષા

- એકમ : ૩**
૧. કૃતિનો યુગસંદર્ભ - સમકાલીન સાહિત્યિક પરિસ્થિતિનો પરિચયાત્મક ખ્યાલ
  ૨. કૃતિનો સર્જકસંદર્ભ - સર્જકનું સાહિત્યિક પ્રદાન વગેરે
  ૩. કૃતિને આધારે સર્જકની સર્જનાત્મક વિશેષતાઓ અને મર્યાદાઓ

- એકમ : ૪**
૧. કૃતિનો સમીક્ષાત્મક અભ્યાસ
વિષયવસ્તુ, રચનારીતિ, ભાવાભિવ્યક્તિ, ભાષાશૈલી ઇત્યાદિ સંદર્ભોમાં કૃતિસંબંધિત અભ્યાસ

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ (મધ્યકાલીન) - અનંતરાય રાવળ
૨. ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા (મધ્યકાલીન) - ધીરુભાઈ ઠાકર
૩. મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૪. આખ્યાનકવિ પ્રેમાનંદ - કે.કા.શાસ્ત્રી
૫. કવિ શિ રોમણિ પ્રેમાનંદ - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૬. પ્રેમાનંદ : એક સમાલોચના - રમેશ શુક્લ
૭. સત્તર સાહિત્ય સ્વરૂપો - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૮. સ્વરૂપસન્નિધાન - તન્ત્રી : સુમન શાહ, સંપાદક : સતીશ વ્યાસ
૯. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ (ભાગ : ૧-૨) ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, અમદાવાદ

○

પ્રશ્નપત્ર : ગદ્યકૃતિનો અભ્યાસ

નિયત કૃતિ :

‘મિથ્યાભિમાન’ : કવીશ્વર દલપતરામ ડાહ્યાભાઈ

સંપાદક : સતીશ વ્યાસ

પ્રકાશન : પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ

નોંધ : આ પ્રશ્નપત્રમાં ગદ્યકૃતિનો યુગસંદર્ભ, સ્વરૂપસંદર્ભ, સર્જકસંદર્ભ તથા સમકાલીન સાહિત્યિક પરિસ્થિતિ વગેરે સંદર્ભે અભ્યાસ કરવાનો રહેશે.

એકમ : ૧ સામાન્ય પરિચય :

૧. અર્વાચીન ગદ્યના પ્રમુખ પ્રકારો (એકાંકી, ટૂંકીવાર્તા, નવલકથા, લલિત નિબંધ)નો પ્રાથમિક પરિચય
૨. અલંકારોની ઓળખ :
  ૧. ઉપમા, ૨. ઉત્પ્રેક્ષા, ૩. રૂપક, ૪. અપહ્નુત્તિ, ૫. વ્યાજસ્તુતિ, ૬. અનન્વય, ૭. સજ્જવારોપણ, ૮. દષ્ટાન્ત, ૯. અર્થાન્તરન્યાસ, ૧૦. વ્યતિરેક

એકમ : ૨

૧. પાઠ્યકૃતિનું સાહિત્યસ્વરૂપ
૨. સાહિત્યસ્વરૂપનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ
૩. સાહિત્યસ્વરૂપને આધારે કૃતિની સમીક્ષા

એકમ : ૩

૧. કૃતિનો યુગસંદર્ભ - સમકાલીન સાહિત્યિક પરિસ્થિતિનો પરિચયાત્મક ખ્યાલ
૨. કૃતિનો સર્જકસંદર્ભ - સર્જકનું સાહિત્યિક પ્રદાન વગેરે
૩. કૃતિને આધારે સર્જકની સર્જનાત્મક વિશેષતાઓ અને મર્યાદાઓ

એકમ : ૪

૧. કૃતિનો સમીક્ષાત્મક અભ્યાસ :
વિષયવસ્તુ, રચનારીતિ, ભાવાભિવ્યક્તિ, ભાષાશૈલી ઈત્યાદિ સંદર્ભોમાં કૃતિસંબંધિત અભ્યાસ

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. ગુજરાતી નાટક - સતીશ વ્યાસ
૨. બૃહદ નાટ્યલોક - જશવંત શેખડીવાળા
૩. રંગશીર્ષ - મહેશ ચંપકલાલ
૪. રંગભૂમિ કેનવાસે - લવકુમાર દેસાઈ

પ્રશ્નપત્ર : પ્રશિષ્ટકૃતિનો આસ્વાદાત્મક અભ્યાસ : પુસ્તકાવલોકન

નિયત કૃતિ :

‘ગાગરમાં સાગર’

લેખક : બાબુ દાવલપુરા

પ્રકાશન : પાર્શ્વ પબ્લિકેશન,

અમદાવાદ

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. ગુજરાતી પૌરાણિક નવલકથાઓ : ડૉ. રાજેશ્વરી પટેલ,
પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ
૨. ગુજરાતી નવલકથાના મહાનાયક શ્રી કૃષ્ણ : ગુણવંત વ્યાસ,
પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ

○

પ્રશ્નપત્ર : સાહિત્યકૃતિનો અભ્યાસ

નિયત કૃતિ :

શ્રેષ્ઠ હાસ્યરચનાઓ : વિનોદ ભટ્ટ

સંપાદક : વિનોદ ભટ્ટ

પ્રકાશન : નવભારત સાહિત્ય મંદિર, અમદાવાદ

નિમ્નસૂચિત હાસ્યરચનાઓ નિયત કરવામાં આવે છે :

- * જ્યોતીન્દ્ર દવે
- * આત્મકથાનું એક પ્રકરણ
- * યુધિષ્ઠિર
- * શાંતિલાલ મળે તો-
- * મોડર્ન મેઘદૂત
- * મહમ્મદ તઘલખ
- * એક શિક્ષકનો પ્રેમપત્ર
- * અર્જુનનો વિષાદયોગ
- * રહસ્ય
- * એક એક્સર્સિઝ વાત્ વિવેચન સાથે
- * ચંદ્રવદન ચી. મહેતા
- * સામાજવાદી ફ્લેટ
- * એક શોકસભાનો અહેવાલ
- * પૂર્ણાની પરીક્ષા

હેતુ : વિદ્યાર્થી ગુજરાતી સાહિત્ય અને ગુજરાતી ભાષાની લાક્ષણિકતાઓથી પરિચિત થાય, ગુજરાતી સાહિત્યકૃતિનો રસાસ્વાદ કરે તે મુખ્ય હેતુ છે.

એકમ : ૧ સર્જકના જીવન, સમય, સર્જકના ઘડતર પરિબળો તથા તેમના સમગ્ર સાહિત્યિક અર્પણનો પરિચય મેળવે. સર્જકની વિશેષતાઓ અને મર્યાદાઓનો પરિચય કરે.

- એકમ : ૨** કૃતિના સાહિત્યસ્વરૂપનો પરિચય :
- * કૃતિના સાહિત્યસ્વરૂપની પ્રમુખ લાક્ષણિકતાઓનો પરિચય
  - * કૃતિનો યુગસંદર્ભ એનું સાહિત્યિક મૂલ્ય જાણે - રસાસ્વાદ સાથે
  - * કૃતિના સાહિત્યસ્વરૂપની દૃષ્ટિએ એની સમીક્ષા કરે.
- એકમ : ૩** કૃતિનું વિષયવસ્તુ, રચનારીતિ, વર્ણનકલા, સંવાદ-ભાષાશૈલી, પાત્રચિત્રણ ઈત્યાદિ સંદર્ભે કૃતિસમીક્ષા
- એકમ : ૪** હેતુલક્ષી પ્રશ્નો
- નોંધ :-** અનુક્રમ ૧ થી ૧૫ સુધીની હાસ્યરચનાઓ અભ્યાસક્રમમાં નિયત કરવામાં આવી હતી એમાં પરિપત્ર ક્રમાંક : ૩૧૧/૨૧૨ તા. ૧૯-૧૦-૨૦૧૧ થી **‘ખૂલ જા સીમ સીમ’** અને
- ‘ચાણક્ય’** એ બે રચનાઓ રદ કરેલી છે.

૦

SEMESTER - II

SEMESTER - II : CORE COMPULSORY - I : PAPER - 201

પ્રશ્નપત્ર : પદ્યકૃતિનો અભ્યાસ : અવર્ચીન

નિયત કૃતિ :

'કૃષ્ણલાલ શ્રીધરાજીનાં ઉત્તમ કાવ્યો'

સંપાદક : રમણ સોની

પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ

નિમ્નસૂચિત કાવ્યો અભ્યાસક્રમમાં નિયત કરવામાં આવે છે :

- * શુક
- * પતંગિયું અને ચંબેલી
- * ગાંધીજીને
- * સપૂત
- * કાન્તિનાદ
- * સ્વરાજરક્તક
- * સર્જકશ્રેષ્ઠ આંગણાં
- * ભરતી
- * કવિ
- * આજ મારો અપરાધ છે, રાજા
- * કૂકડાનું ગીત
- * મીણબત્તી
- * આઠમું દિલહી
- * કાઠિયાવાડ
- * હાથરસનો હાથી

નોંધ : આ પ્રશ્નપત્રમાં પદ્યકૃતિનો યુગસંદર્ભે, સ્વરૂપસંદર્ભે, સર્જકસંદર્ભે તથા સમકાલીન સાહિત્યિક પરિસ્થિતિ વગેરે સંદર્ભે અભ્યાસ કરવાનો રહેશે.

એકમ : ૧ સામાન્ય પરિચય :

૧. અવર્ચીન સાહિત્યના પ્રમુખ પદ્ય પ્રકારો-ગીત, ગઝલ, સોનેટ ખંડકાવ્યનો પરિચયાત્મક ખ્યાલ
૨. નિયત કાવ્યોનો આસ્વાદમૂલક પરિચય

- એકમ : ૨**
૧. કૃતિનો યુગસંદર્ભ - સમકાલીન સાહિત્યિક પરિસ્થિતિનો પરિચયાત્મક ખ્યાલ
  ૨. કૃતિનો સર્જકસંદર્ભ - સર્જકનું સાહિત્યિક પ્રદાન વગેરે
  ૩. કૃતિને આધારે સર્જકની સર્જનાત્મક વિશેષતાઓ અને મર્યાદાઓ

- એકમ : ૩**
- કૃતિનો સમીક્ષાત્મક અભ્યાસ - વિષયવસ્તુ, રચનારીતિ, ભાવાભિવ્યક્તિ, ભાષાશૈલી ઇત્યાદિ સંદર્ભોમાં કૃતિસંબંધિત અભ્યાસ

- એકમ : ૪**
- કૃતિલક્ષી ટૂંકા પ્રશ્નો અને હેતુલક્ષી પ્રશ્નોનો રહેશે.

સંદર્ભ પુસ્તકો :

૧. સોનાની ગાડી રૂપાના પાટા (ચૂંટેલી કવિતા) કૃષ્ણલાલ શ્રીધરાણી : સંપાદક - તુષિત પારેખ, પ્રકાશન : ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગર
૨. સ્વાતંત્ર્યોત્તર ગુજરાતી કવિતા પરિદર્શના - દક્ષા વ્યાસ
૩. કૃષ્ણલાલ શ્રીધરાણી (સંપાદક શ્રેણી) - ચિનુ મોદી

પ્રશ્નપત્ર : ગદ્યકૃતિનો અભ્યાસ

નિયત કૃતિ :

‘પ્રશિષ્ટ નવલિકાઓ’ (ભાગ-૧)

સંપાદક : રઘુવીર ચૌધરી

પ્રકાશક : અરુણોદય પ્રકાશન, અમદાવાદ

‘પ્રશિષ્ટ નવલિકાઓ ભાગ-૧’માં સંગૃહિત બાધી જ-પંદર વાત(ઓ-અભ્યાસક્રમમાં નિયત કરવામાં આવે છે :

૧. ગૌરીશંકર ગો. જોશી ‘ધૂમકેતુ’
  ૧. પોસ્ટઓફિસ
  ૨. રજપૂતાણી
  ૩. વિનિયાત
૨. રામનારાયણ વિ. પાઠક ‘દ્વિરેફ’
  ૧. બુદ્ધિવિજય
  ૨. સૌભાગ્યવતી !!
  ૩. જક્ષણી
૩. ઝવેરચંદ મેઘાણી
  ૧. સદાશિવ ટપાલી
  ૨. વહુ અને ઘોડો
  ૩. છ’બા
૪. જયંતિ દલાલ
  ૧. જગમોહને શું જોવું ?
  ૨. આ ઘેર પેલે ઘેર
  ૩. આભલાનો ટુકડો
૫. જયંત ખત્રી
  ૧. લોહીનું ટીપું...
  ૨. તેજ, ગતિ અને ધ્વનિ
  ૩. ધાડ

નોંધ : આ પ્રશ્નપત્રમાં આધુનિક ગદ્યકૃતિનો યુગસંદર્ભ, સ્વરૂપસંદર્ભ, સર્જકસંદર્ભ તથા સમકાલીન સાહિત્યિકપરિસ્થિતિ વગેરે સંદર્ભે અભ્યાસ કરવાનો રહેશે.

એકમ : ૧ સામાન્ય પરિચય :

૧. પાઠ્યકૃતિનું સ્વરૂપ અને લક્ષણો
૨. સાહિત્યસ્વરૂપનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ

એકમ : ૨ નિયત વાર્તાઓનો આસ્વાદમૂલક પરિચય

એકમ : ૩ જે તે વાર્તા આધારિત ટૂંકનોંધ : જેમ કે, વિષયવસ્તુ, વસ્તુસંકલના, શીર્ષક, પાત્રપરિચય, શૈલી, આરંભ-અંત વગેરે

એકમ : ૪ નિયત વાર્તાઓથી ટૂંકા પ્રશ્નો તથા હેતુલક્ષી પ્રશ્નો

સંદર્ભ પુસ્તકો :

૧. સ્વરૂપ સન્નિધાન - સંપાદક : સુમન શાહ
૨. સત્તર સાહિત્યસ્વરૂપો - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૩. ટૂંકી વાર્તા અને બીજા લેખો : જયંત પાઠક
૪. ટૂંકી વાર્તાની કળામીમાંસા - કિશોર જાદવ
૫. અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ : આધુનિક અને અનુઆધુનિક યુગ - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૬. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ - ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૭. અનુઆધુનિકતા અને આપણે - સુમન શાહ
૮. વાર્તાવિચાર - રાધેશ્યામ શર્મા
૯. આધુનિક ગુજરાતી ટૂંકી વાર્તાનું ઘટનાતત્ત્વનું નિરૂપણ - જયેશ ભોગાયતા
૧૦. ચંદ્રકાન્ત બક્ષીથી ફેરો - સુમન શાહ
૧૧. આધુનિક ટૂંકી વાર્તામાં સન્નિધિકરણ - ભરત સોલંકી
૧૨. વાર્તાપિર્વ - બાબુ દાવલપુરા
૧૩. કથા સન્નિધાન - સુમન શાહ

૦

પ્રશ્નપત્ર : પદ્યકૃતિનો અભ્યાસ : અવચ્ચીન

નિયત કૃતિ :
'કૃષ્ણલાલ શ્રીધરાણીનાં ઉત્તમ કાવ્યો'
સંપાદક : રમણ સોની
પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ

નિમ્નસૂચિત કાવ્યો અભ્યાસક્રમમાં નિયત કરવામાં આવે છે :

- * શુક
- * પતંગિયું અને ચંબેલી
- * ગાંધીજીને
- * સપૂત
- * કાન્તિનાદ
- * સ્વરાજરક્ષક
- * સર્જકશ્રેષ્ઠ આંગણાં
- * ભરતી
- * કવિ
- * આજ મારો અપરાધ છે, રાજા
- * કૂકડાનું ગીત
- * મીણબત્તી
- * આઠમું દિલહી
- * કાઠિયાવાડ
- * હાથરસનો હાથી

નોંધ : આ પ્રશ્નપત્રમાં પદ્યકૃતિનો યુગસંદર્ભે, સ્વરૂપસંદર્ભે, સર્જકસંદર્ભે તથા સમકાલીન સાહિત્યિક પરિસ્થિતિ વગેરે સંદર્ભે અભ્યાસ કરવાનો રહેશે.

એકમ : ૧ સામાન્ય પરિચય :

૧. અવચ્ચીન સાહિત્યના પ્રમુખ પદ્ય પ્રકારો-ગીત, ગઝલ, સોનેટ ખંડકાવ્યનો પરિચયાત્મક ખ્યાલ
૨. નિયત કાવ્યોનો આસ્વાદમૂલક પરિચય

- એકમ : ૨**
૧. કૃતિનો યુગસંદર્ભ - સમકાલીન સાહિત્યિક પરિસ્થિતિનો પરિચયાત્મક ખ્યાલ
  ૨. કૃતિનો સર્જકસંદર્ભ - સર્જકનું સાહિત્યિક પ્રદાન વગેરે
  ૩. કૃતિને આધારે સર્જકની સર્જનાત્મક વિશેષતાઓ અને મર્યાદાઓ

- એકમ : ૩**
- કૃતિનો સમીક્ષાત્મક અભ્યાસ - વિષયવસ્તુ, રચનારીતિ, ભાવાભિવ્યક્તિ, ભાષાશૈલી ઇત્યાદિ સંદર્ભોમાં કૃતિસંબંધિત અભ્યાસ

- એકમ : ૪**
- કૃતિલક્ષી ટૂંકા પ્રશ્નો અને હેતુલક્ષી પ્રશ્નોનો રહેશે.

સંદર્ભ પુસ્તકો :

૧. સોનાની ગાડી રૂપાના પાટા (ચૂંટેલી કવિતા) કૃષ્ણલાલ શ્રીધરાણી : સંપાદક - તુષિત પારેખ, પ્રકાશન : ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગર
૨. સ્વાતંત્રોત્તર ગુજરાતી કવિતા પરિદર્શના - દક્ષા વ્યાસ
૩. કૃષ્ણલાલ શ્રીધરાણી (ગ્રંથકાર શ્રેણી) - ચિનુ મોદી

પ્રશ્નપત્ર : ગદ્યકૃતિનો અભ્યાસ

નિયત કૃતિ :

‘પ્રશિષ્ટ નવલિકાઓ’ (ભાગ-૧)

સંપાદક : રઘુવીર ચૌધરી

પ્રકાશક : અરુણોદય પ્રકાશન, અમદાવાદ

‘પ્રશિષ્ટ નવલિકાઓ ભાગ-૧’માં સંગૃહિત બાધી જ-પંદર વાતઓ-અભ્યાસક્રમમાં નિયત કરવામાં આવે છે:

૧. ગૌરીશંકર ગો. જોશી ‘ધૂમકેતુ’
  ૧. પોસ્ટઓફિસ
  ૨. રજપૂતાણી
  ૩. વિનિયાત
૨. રામનારાયણ વિ. પાઠક ‘દ્વિરેક’
  ૧. બુદ્ધિવિજય
  ૨. સૌભાગ્યવતી !!
  ૩. જન્મણી
૩. ઝવેરચંદ મેઘાણી
  ૧. સદાશિવ ટપાલી
  ૨. વહુ અને ઘોડો
  ૩. જી’બા
૪. જયંતિ દલાલ
  ૧. જગમોહને શું જોવું ?
  ૨. આ ઘેર પેલે ઘેર
  ૩. આભલાનો ટુકડો
૫. જયંત ખત્રી
  ૧. લોહીનું ટીપું...
  ૨. તેજ, ગતિ અને ધ્વનિ
  ૩. ધાડ

નોંધ : આ પ્રશ્નપત્રમાં આધુનિક ગદ્યકૃતિનો યુગસંદર્ભ, સ્વરૂપસંદર્ભ, સર્જકસંદર્ભ તથા સમકાલીન સાહિત્યિકપરિસ્થિતિ વગેરે સંદર્ભે અભ્યાસ કરવાનો રહેશે.

એકમ : ૧ સામાન્ય પરિચય :

૧. પાઠ્યકૃતિનું સ્વરૂપ અને લક્ષણો
૨. સાહિત્યસ્વરૂપનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ

એકમ : ૨ નિયત વાર્તાઓનો આસ્વાદમૂલક પરિચય

એકમ : ૩ જે તે વાર્તા આધારિત ટૂંકનોંધ : જેમ કે, વિષયવસ્તુ, વસ્તુસંકલના, શીર્ષક, પાત્રપરિચય, શૈલી, આરંભ-અંત વગેરે

એકમ : ૪ નિયત વાર્તાઓથી ટૂંકા પ્રશ્નો તથા હેતુલક્ષી પ્રશ્નો

સંદર્ભ પુસ્તકો :

૧. સ્વરૂપ સન્નિધાન - સંપાદક : સુમન શાહ
૨. સત્તર સાહિત્યસ્વરૂપો - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૩. ટૂંકી વાર્તા અને બીજા લેખો : જયંત પાઠક
૪. ટૂંકી વાર્તાની કળામીમાંસા - કિશોર જાદવ
૫. અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ : આધુનિક અને અનુઆધુનિક યુગ - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૬. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ - ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૭. અનુઆધુનિકતા અને આપણે - સુમન શાહ
૮. વાર્તાવિચાર - રાધેશ્યામ શર્મા
૯. આધુનિક ગુજરાતી ટૂંકી વાર્તાનું ઘટનાતત્ત્વનું નિરૂપણ - જયેશ ભોગાયતા
૧૦. ચંદ્રકાન્ત બક્ષીથી ફેરો - સુમન શાહ
૧૧. આધુનિક ટૂંકી વાર્તામાં સન્નિધિકરણ - ભરત સોલંકી
૧૨. વાર્તાપિર્વ - બાબુ દાવલપુરા
૧૩. કથા સન્નિધાન - સુમન શાહ

૦

પ્રશ્નપત્ર : સાહિત્યકૃતિનો અભ્યાસ

નિયત કૃતિ :

‘પૃથિવીવલ્લભ’ : ક. મા. મુનશી
પ્રકાશન : ગૂર્જર પ્રકાશન, અમદાવાદ

હેતુ : વિદ્યાર્થી ગુજરાતી સાહિત્ય અને ગુજરાતી ભાષાની લાક્ષણિકતાઓથી પરિચિત થાય, ગુજરાતી સાહિત્યકૃતિનો રસાસ્વાદ કરે તે મુખ્ય હેતુ છે.

એકમ : ૧ સર્જકના જીવન, સમય, સર્જકના ઘડતર પરિબળો તથા તેમના સમગ્ર સાહિત્યિક અર્પણનો પરિચય મેળવે. સર્જકની વિશેષતાઓ અને મર્યાદાઓનો પરિચય કરે.

એકમ : ૨ કૃતિના સાહિત્યસ્વરૂપનો પરિચય :
* કૃતિના સાહિત્યસ્વરૂપની પ્રમુખ લાક્ષણિકતાઓનો પરિચય
* કૃતિનો યુગસંદર્ભ એનું સાહિત્યિક મૂલ્ય જાણે - રસાસ્વાદ સાથે
* કૃતિના સાહિત્યસ્વરૂપની દૃષ્ટિની એની સમીક્ષા કરે

એકમ : ૩ કૃતિનું વિષયવસ્તુ, રચનારીતિ, વર્ણનકલા, સંવાદ-ભાષાશૈલી, પાત્રચિત્રણ ઈત્યાદિ સંદર્ભે કૃતિસમીક્ષા કરે

એકમ : ૪ હેતુલક્ષી પ્રશ્નો

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. અવધીની ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા - ૪ : ધીરુભાઈ ઠાકર
૨. કનૈયાલાલ મુનશી : રતિલાલ સાં. નાયક
૩. અવધીની ગુજરાતી સાહિત્યનો ઈતિહાસ : ડૉ. રમેશ એમ. ત્રિવેદી

- એકમ : ૧ નિબંધલેખન (ચારમાંથી ગમે તે એક) :**
પ્રકૃતિ, યૌવન, શિક્ષણ, સાહિત્ય અને સાંપ્રત સમયની જુદી જુદી સમસ્યાઓ વિશે પૂછવું.
- એકમ : ૨ અહેવાલલેખન :**
કોલેજમાં થતી શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓ જેવી કે એન.એસ.એસ., એન.સી.સી., રેડ રીબીન ક્લબ, પ્રવાસ-પર્યટન, રમતગમતની પ્રવૃત્તિ, વિવિધ સેમિનારોનો અહેવાલ લખવાનો રહેશે.
- એકમ : ૩ અર્થ વિસ્તાર :**
જાણીતી કાવ્યપંક્તિઓ, સુભાષિતો કે સુવિચારોની આસ્વાદલક્ષી સમીક્ષા કરવાની રહેશે.
- એકમ : ૪ ભાષા-શુદ્ધિકરણ :**
આ એકમમાં ૧ થી ૧૦ વાક્યો આપવામાં આવશે. જેમાં જોડણી તથા વાક્યરચના ખોટી હોય તેવાં આપવામાં આવશે. વિદ્યાર્થીએ આ દસ વાક્યોને સુધારીને ફરી લખવાના રહેશે.

સંદર્ભ પુસ્તકો :

૧. સાર્થ જોડણીકોશ - ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ
૨. સાહિત્યિક નિબંધો અને કૌશલ્યલેખન : સંપાદક મફત ઓઝા, રતિલાલ નાયક
૩. રિપોર્ટીંગના સિદ્ધાંતો - યાસીન દલાલ, પ્રકાશન : પ્રવીણ પ્રકાશન, રાજકોટ
૪. વૃત્તાંત નિવેદન અને અહેવાલલેખન - ૨. સાં નાયક અને આર. યુ. જાની

SEMESTER - III**SEMESTER - III : CORE COMPULSORY - III : PAPER - 303**

પ્રશ્નાપત્ર : ગુજરાતી સાહિત્યસ્વરૂપનો અભ્યાસ - મધ્યકાલીન

નિયત સ્વરૂપ : પદ

નિયત કૃતિ :

'મીરાંનાં પદો'

સંપાદક : કેશવરામ કા. શાસ્ત્રી

આદર્શ પ્રકાશન, અમદાવાદ

નિમ્નસૂચિત પદચયનાઓ અભ્યાસક્રમમાં નિયત કરવામાં આવે છે :

ક્રમ	પદનું શીર્ષક	પદનો ક્રમ
૧.	ઓ રાણા, જીવનનો સંગાથી	૨૨૧
૨.	ફહાનુડો શું જાણે મારી પ્રીત	૧૦૯
૩.	ગોવિંદો પ્રાણ અમારો રે	૨૮
૪.	ચાકર રાખોજી	૧૩૨
૫.	જાગો રે, અલબેલા ફહાના	૧૦
૬.	જૂનું તો થયું રે દેવળ	૨૧૯
૭.	દવ તો લાગ્યો ડુંગરિયે	૧૧૯
૮.	નંદલાલ, નહિ રે આવું	૧૨૨
૯.	પ્રેમની પ્રેમની પ્રેમની રે	૮૮
૧૦.	બાઈ અમે પકડી	૨૦
૧૧.	બોલ માં, બોલ માં, બોલ માં રે	૨૦૨
૧૨.	મુખડાની માયા લાગી રે	૨૩
૧૩.	મુજ અબળાને મોટી મિરાંત	૧૯૯
૧૪.	મહેલી દેને ફહાન, મારગડો	૧૨૦
૧૫.	રામ રમકડું જડિયું રે...	૨
૧૬.	રામ રાખે ત્યમ રહિયે	૧૨૫
૧૭.	રૂડી ને રંગીલી રે	૨૧૩
૧૮.	લ્યાવો લ્યાવો કાગળિયો	૫૦
૧૯.	શું કરું, રાણાજી ?	૨૫
૨૦.	હાં રે કોઈ માધવ લ્યો...	૧૧૧

- એકમ : ૧**
- * પદનું સાહિત્યસ્વરૂપ અને તેની વિભાવના
  - * પદનાં સ્વરૂપલક્ષણો
  - * પદના રચનાગત વિશેષો
  - * પદનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ
- એકમ : ૨**
- * મધ્યકાલીન સાહિત્યમાં પદકવિઓ - મુખ્યસર્જકો અને તેનું પ્રદાન
  - * મીરાંબાઈનું જીવન - જન્મ, ઉછેર અને તત્કાલીન સામાજિક પરિવેશ
  - * મીરાંબાઈનું સાહિત્યિક અર્પણ
  - * મીરાંબાઈના સર્જકવિશેષો
- એકમ : ૩**
- * કૃતિ સમીક્ષા - આસ્વાદ અને પદસમીક્ષા
- એકમ : ૪**
- * કૃતિ આધારિત ટૂંકા પ્રશ્નો - હેતુલક્ષી પ્રશ્નો

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. ગુજરાતી સાહિત્ય (મધ્યકાલીન) - અનંતરાય રાવળ
૨. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ - ભાગ : ૧, ૨, પ્રકાશન : ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૩. ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા - મધ્યકાલીન - ડૉ. ધીરુભાઈ ઠાકર
૪. પ્રેમદીવાની મીરાં - સંપાદક : ડૉ. નાથાલાલ ગોહિલ
૫. મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્ય : પ્રવાહ અને સ્વરૂપ - હસુ યાજ્ઞિક
૬. મધ્યમાલા - ચન્દ્રકાન્ત ટોપીવાળા
૭. મધ્યયુગીન કવયિત્રીઓ - નૂતન જાની
૮. મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ

SEMESTER - III : CORE COMPULSORY - IV : PAPER - 304

પ્રશ્નપત્ર : ગ્રંથકારનો અભ્યાસ

નિયત ગ્રંથકાર : નર્મદ

નિયત કૃતિ :

'નર્મદની કવિતા'

સંપાદક : રમેશ મ. શુક્લ

પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ

'નર્મદની કવિતા'માંથી નિમ્નસૂચિત રચનાઓ અભ્યાસક્રમમાં નિયત કરવામાં આવે છે:

ક્રમ	શીર્ષક	પૃષ્ઠ ક્રમાંક
૧.	સુરત	૧૧૮
૨.	જય જય ગરવી ગુજરાત	૧૨૩
૩.	કોની કોની છે ગુજરાત ?	૧૨૩
૪.	ફરી જોબનિયું આપે	૧૩૯
૫.	ડગલું ભર્યું કે ના હઠવું	૧૪૦
૬.	રણ તો ધીરાનું	૧૪૦
૭.	સહુ ચલો જીતવા જંગ	૧૪૧
૮.	દેખી દારૂણ દેશીનાં દૂખ	૧૪૮
૯.	ઝટ ડોળિ નાખો રે	૧૪૯
૧૦.	તડકાના રંગો કેવા રે	૧૫૨
૧૧.	કબીરવડ	૧૬૫
૧૨.	દુનિયા જૂઠાંની જૂઠાંની	૧૮૮
૧૩.	નર્મદ આખરે ધૂળેધૂળ	૧૮૯
૧૪.	નવ કરશો કોઈ શોક	૧૯૧

એકમ : ૧

* ગ્રંથકાર નર્મદનું જીવન

* નર્મદની સુધારાપ્રવૃત્તિ

* નર્મદને સાહિત્યકાર તરીકે ઘડનારાં પરિબળો

* નર્મદના સમયની સામાજિક, સાંસ્કૃતિક, રાજકીય પરિસ્થિતિ

- એકમ : ૨**
- * નર્મદનું સાહિત્યિક અર્પણ
  - * નર્મદના સર્જકવિશેષો
  - * નર્મદનું નિબંધક્ષેત્રે પ્રદાન
  - * નર્મદનું આત્મકથાક્ષેત્રે પ્રદાન

- એકમ : ૩**
- * નર્મદની કાવ્યપ્રવૃત્તિ, કવિતાવિષયક વિભાવના
  - * કવિ તરીકેના નર્મદના વિશેષો
  - * 'નર્મદની કવિતા' - કૃતિસમીક્ષા

- એકમ : ૪**
- * 'નર્મદની કવિતા' - કૃતિ વિષયક પ્રશ્નો વગેરે

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. સ્વર્ણિમ ગુજરાતનો સ્વપ્નદષ્ટા વીર નર્મદ - સંપાદક : જગદીશ ગૂર્જર, પ્રકાશન : વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત
૨. ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા : અવધીન - ડૉ. ધીરુભાઈ ઠાકર
૩. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ - ભાગ : ૩-૪, પ્રકાશન : ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૪. નર્મદ : શોધ અને સમાલોચના - રમેશ મ. શુક્લ
૫. નર્મદવૃત્તાંત - રમેશ મ. શુક્લ
૬. નર્મદવિવેક - રમેશ મ. શુક્લ
૭. હકીકત નર્મદની - રમેશ મ. શુક્લ

SEMESTER - III : CORE COMPULSORY - V : PAPER - 305

પ્રશ્નપત્ર : ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ : મધ્યકાલીન - ૧

- એકમ : ૧**
- * મધ્યકાલીન સાહિત્યનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ
  - * મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યની રાજકીય, સામાજિક, સાંસ્કૃતિક સ્થિતિ
  - * મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યની વિશેષતાઓ અને મર્યાદાઓ
  - * હેમચંદ્રાચાર્ય અને તેમનું પ્રદાન
- એકમ : ૨**
- * પ્રાગૂનરસિંહયુગનું સાહિત્ય : જૈન સાહિત્ય
  - * પ્રાગૂનરસિંહયુગનું સાહિત્ય : જૈનેતર સાહિત્ય
  - * નરસિંહ મહેતાનું જીવન અને સાહિત્યિક અર્પણ
  - * નરસિંહ મહેતાના સર્જકવિશેષો અને કૃતિઓની સમીક્ષા
- એકમ : ૩**
- * મીરાંબાઈનું સાહિત્યિક અર્પણ અને સર્જકવિશેષો
  - * ભાલજા અને તેની સાહિત્યકૃતિઓ
  - * પ્રેમાનંદના પુરોગામી આખ્યાનકાર કવિઓ
  - * વલ્લભ મેવાડો, ધીરો ભગત અને પ્રીતામની રચનાઓ
- એકમ : ૪**
- * કૃતિસમીક્ષા :
૧. ભરતેશ્વર-બાહુબલિરાસ
  ૨. સિરિસ્થુલિભદ્રકાગુ
  ૩. વસંતવિલાસ
  ૪. પૃથ્વીચન્દ્રચરિત
  ૫. રણમલ્લછંદ
  ૬. ત્રિભુવનદીપકપ્રબંધ
  ૭. હંસાઉલી

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ - ભાગ : ૧,૨, પ્રકાશન : ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૨. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ (મધ્યકાલીન) : અનંતરાય રાવળ, ગૂર્જર પ્રકાશન
૩. ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા (મધ્યકાલીન) - ડૉ. ધીરુભાઈ ઠાકર
૪. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ (મધ્યકાલીન) - ડૉ. પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૫. બાર સાહિત્યસ્વરૂપો - ડૉ. પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૬. ગુજરાતી સાહિત્યકોશ (ભાગ : ૧) - પ્રકાશન : ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૭. ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા (ભાગ : ૧) - વિજયરાય વૈંધ
૮. આપણા કવિઓ (ખંડ : ૧) - કે.કા.શાસ્ત્રી
૯. ગુજરાતી સાહિત્યના માર્ગસૂચકસ્તંભો - ઈ.બા.કૃષ્ણલાલ મો. ઝવેરી
૧૦. મધ્યકાલીન ગુજરાતી જ્ઞાનમાર્ગી કવિતા - ડૉ. બાળવંત જાની

૦

SEMESTER - III : CORE ELECTIVE - III : PAPER - 303

પ્રશ્નાપત્ર : ગુજરાતી સાહિત્યસ્વરૂપનો અભ્યાસ - મધ્યકાલીન

નિયત સ્વરૂપ : પદ

નિયત કૃતિ :

‘મીરાંનાં પદો’

સંપાદક : કેશવરામ કા. શાસ્ત્રી

આદર્શ પ્રકાશન, અમદાવાદ

નિમ્નસૂચિત પદસ્યનાઓ અભ્યાસક્રમમાં નિયત કરવામાં આવે છે :

ક્રમ	પદનું શીર્ષક	પદનો ક્રમ
૧.	ઓ રાજા, જીવનનો સંગ્રાથી	૨૨૧
૨.	ફહાનુડો શું જાણે મારી પ્રીત	૧૦૯
૩.	ગોવિંદો પ્રાણ અમારો રે	૨૮
૪.	ચાકર રાખોજી	૧૩૨
૫.	જાગો રે, અલબેલા ફહાના	૧૦
૬.	જૂનું તો થયું રે દેવળ	૨૧૯
૭.	દવ તો લાગ્યો ડુંગરિયે	૧૧૯
૮.	નંદલાલ, નહિ રે આવું	૧૨૨
૯.	પ્રેમની પ્રેમની પ્રેમની રે	૮૮
૧૦.	બાઈ અમે પકડી	૨૦
૧૧.	બોલ માં, બોલ માં, બોલ માં રે	૨૦૨
૧૨.	મુખડાની માયા લાગી રે	૨૩
૧૩.	મુજ અબજાને મોટી મિરાંત	૧૯૯
૧૪.	મહેલી દેને ફહાના, મારગડો	૧૨૦
૧૫.	રામ રમકડું જડિયું રે...	૨
૧૬.	રામ રાખે ત્યમ રહિયે	૧૨૫
૧૭.	રૂડી ને રંગીલી રે	૨૧૩
૧૮.	લ્યાવો લ્યાવો કાગળિયો	૫૦
૧૯.	શું કરું, રાજાજી ?	૨૫
૨૦.	હાં રે કોઈ માધવ લ્યો...	૧૧૧

એકમ : ૧ * પદનું સાહિત્યસ્વરૂપ અને તેની વિભાવના

* પદનાં સ્વરૂપલક્ષણો

* પદના રચનાગત વિશેષો

* પદનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ

એકમ : ૨ * મધ્યકાલીન સાહિત્યમાં પદકવિઓ - મુખ્યસર્જકો અને તેનું પ્રદાન

* મીરાંબાઈનું જીવન - જન્મ, ઉછેર અને તત્કાલીન સામાજિક પરિવેશ

* મીરાંબાઈનું સાહિત્યિક અર્પણ

* મીરાંબાઈના સર્જકવિશેષો

એકમ : ૩ * કૃતિ સમીક્ષા - આસ્વાદ અને પદસમીક્ષા

એકમ : ૪ * કૃતિ આધારિત ટૂંકા પ્રશ્નો - હેતુલક્ષી પ્રશ્નો

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. ગુજરાતી સાહિત્ય (મધ્યકાલીન) - અનંતરાય રાવળ

૨. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ - ભાગ : ૧, ૨, પ્રકાશન : ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ

૩. ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા - મધ્યકાલીન - ડૉ. ધીરુભાઈ ઠાકર

૪. પ્રેમદીવાની મીરાં - સંપાદક : ડૉ. નાથાલાલ ગોહિલ

૫. મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્ય : પ્રવાહ અને સ્વરૂપ - હસુ યાજ્ઞિક

૬. મધ્યમાલા - ચન્દ્રકાન્ત ટોપીવાળા

૭. મધ્યયુગીન કવયિત્રીઓ - નૂતન જાની

૮. મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ

○

SEMESTER - III : CORE ELECTIVE - IV : PAPER - 304

પ્રશ્નપત્ર : ગ્રંથકારનો અભ્યાસ

નિયત ગ્રંથકાર : નર્મદ

નિયત કૃતિ :

'નર્મદની કવિતા'

સંપાદક : રમેશ મ. શુક્લ

પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ

'નર્મદની કવિતા'માંથી નિમ્નસૂચિત રચનાઓ અભ્યાસક્રમમાં નિયત કરવામાં આવે છે:

ક્રમ	શીર્ષક	પૃષ્ઠ ક્રમાંક
૧.	સુરત	૧૧૮
૨.	જય જય ગરવી ગુજરાત	૧૨૩
૩.	કોની કોની છે ગુજરાત ?	૧૨૩
૪.	ફરી જોબનિયું આપે	૧૩૯
૫.	ડગલું ભર્યું કે ના હઠવું	૧૪૦
૬.	રણ તો ધીરાનું	૧૪૦
૭.	સહુ ચલો જીતવા જંગ	૧૪૧
૮.	દેખી દારૂણ દેશીનાં દૂખ	૧૪૮
૯.	ઝટ ડોળિ નાખો રે	૧૪૯
૧૦.	તડકાના રંગો કેવા રે	૧૫૨
૧૧.	કબીરવડ	૧૬૫
૧૨.	દુનિયા જૂઠાંની જૂઠાંની	૧૮૮
૧૩.	નર્મદ આખરે ધૂળેધૂળ	૧૮૯
૧૪.	નવ કરશો કોઈ શોક	૧૯૧

ભેકમ : ૧

* ગ્રંથકાર નર્મદનું જીવન

* નર્મદની સુધારાપ્રવૃત્તિ

* નર્મદને સાહિત્યકાર તરીકે ઘડનારાં પરિબળો

* નર્મદના સમયની સામાજિક, સાંસ્કૃતિક, રાજકીય પરિસ્થિતિ

- એકમ : ૨**
- * નર્મદનું સાહિત્યિક અર્પણ
  - * નર્મદના સર્જકવિશેષો
  - * નર્મદનું નિબંધક્ષેત્રે પ્રદાન
  - * નર્મદનું આત્મકથાક્ષેત્રે પ્રદાન

- એકમ : ૩**
- * નર્મદની કાવ્યપ્રવૃત્તિ, કવિતાવિષયક વિભાવના
  - * કવિ તરીકેના નર્મદના વિશેષો
  - * 'નર્મદની કવિતા' - કૃતિસમીક્ષા

- એકમ : ૪**
- * 'નર્મદની કવિતા' - કૃતિ વિષયક પ્રશ્નો વગેરે

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. સ્વર્ણિમ ગુજરાતનો સ્વપ્નદષ્ટા વીર નર્મદ - સંપાદક : જગદીશ ગૂર્જર, પ્રકાશન : વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત
૨. ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા : અવધીન - ડૉ. ધીરુભાઈ ઠાકર
૩. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ - ભાગ : ૩-૪, પ્રકાશન : ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૪. નર્મદ : શોધ અને સમાલોચના - રમેશ મ. શુક્લ
૫. નર્મદવૃત્તાંત - રમેશ મ. શુક્લ
૬. નર્મદવિવેક - રમેશ મ. શુક્લ
૭. હકીકત નર્મદની - રમેશ મ. શુક્લ

SEMESTER - IV

SEMESTER - IV : CORE COMPULSORY - III : PAPER - 403

પ્રશ્નપત્ર : ગુજરાતી સાહિત્યસ્વરૂપનો અભ્યાસ - અવધીન

નિયત સ્વરૂપ : લલિત નિબંધ

નિયત કૃતિ :

‘પ્રશિષ્ટ ગુજરાતી લલિત નિબંધ’

સંપાદક : ભોળાભાઈ પટેલ

અરુણોદય પ્રકાશન, અમદાવાદ

‘પ્રશિષ્ટ ગુજરાતી લલિત નિબંધ’માંથી નિમ્નસૂચિત લલિત નિબંધો અભ્યાસક્રમમાં નિયત કરવામાં આવે છે :

૧.	કાકા કાલેલકર :	૧. મધ્યાહ્નનું કાવ્ય ૨. પગલાંની લિપિ ૩. તાજ
૨.	સુરેશ જોષી :	૧. ગન્ધ : અભિજ્ઞાનની મુદ્રિકા ૨. કીમિયો ૩. હેમન્તની સાંજ
૩.	દિગ્વીશ મહેતા :	૧. દૂરના એ સૂર ૨. મેળો
૪.	ચન્દ્રકાન્તા શેઠ :	૧. હું અને દીવાલ ૨. પરોઢ, નગર અને હું
૫.	ભોળાભાઈ પટેલ :	૧. વિદિશા ૨. તેષાં દિક્ષુ
૬.	પ્રવીણ દરજી :	૧. ઓરડો ૨. ખિસકોલીઓ...
૭.	મણિલાલ હ.પટેલ :	૧. તડકો ઉઘડ્યો છે... ૨. પહેલો વરસાદ !!

- એકમ : ૧** * ગુજરાતી લલિત નિબંધ : સ્વરૂપ અને લક્ષણો
* લલિત નિબંધ : આરંભ અને વિકાસ
- એકમ : ૨** * પ્રમુખ ગુજરાતી લલિત નિબંધ સર્જકો અને તેમનું લલિતક્ષેત્રે પ્રદાન :
કાકાસાહેબ કાલેલકર, ઉમાશંકર જોશી, સુરેશ જોષી, દિગ્વીશ મહેતા, ભોળાભાઈ પટેલ,
ચંદ્રકાન્ત શેઠ, પ્રવીણ દરજી, મણિલાલ હ. પટેલ, રામચન્દ્ર પટેલ, યજ્ઞેશ દવે
- એકમ : ૩** * અભ્યાસક્રમમાં નિયત કરેલા લલિતનિબંધોનો આસ્વાદમૂલક પરિચય
* લલિતનિબંધ આધારિત ટૂંકનોંધ - જેમ કે, ગદ્યશૈલી, વર્ણન (પ્રકૃતિવર્ણન, ઋતુવર્ણન,
સૌંદર્યવર્ણન, સ્થળવર્ણન) શૈશવ વગેરે
- એકમ : ૪** * કૃતિ આધારિત ટૂંકાપ્રશ્નો અને હેતુલક્ષી પ્રશ્નો

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. નિબંધ : સ્વરૂપ અને વિકાસ - પ્રવીણ દરજી
૨. લલિત નિબંધ - ડૉ. પ્રવીણ દરજી
૩. ગુજરાતી લલિત નિબંધ - પ્રવીણ દરજી
૪. નિબંધ અને ગુજરાતી નિબંધ - સંપાદક : જયંત કોઠારી
૫. સ્વરૂપસન્નિધાન - તંત્રી : સુમન શાહ, સંપાદક : સતીશ વ્યાસ
૬. શૈલી અને સ્વરૂપ - ઉમાશંકર જોશી
૭. કાલેલકર અધ્યયનગ્રંથ - સંપાદક : ઉમાશંકર જોશી
૮. સુરેશ જોષીથી સુરેશ જોષી - સુમન શાહ
૯. ભાવયામિ - સંપાદક : શિરીષ પંચાલ
૧૦. નિબંધકાર સુરેશ જોષી - મણિલાલ હ. પટેલ
૧૧. ભોળાભાઈ પટેલ : સર્જક અને વિવેચક - સંપાદક : રઘુવીર ચૌધરી
૧૨. લલિત નિબંધોમાં પ્રકૃતિ નિરૂપણ - યશોધર હ. રાવલ
૧૩. દૂરના એ સૂર - દિગ્વીશ મહેતા
૧૪. શેરી - દિગ્વીશ મહેતા

૧૫. વિદિશા - ભોળાભાઈ પટેલ
૧૬. જન્મન્તિકે - સુરેશ જોષી
૧૭. નંદ સામવેદી - ચંદ્રકાન્ત શેઠ
૧૮. નિરાવૃત્ત - પ્રવીણ દરજી
૧૯. અરણ્યોમાં આકાશ ઢોળાય છે - મણિલાલ હ. પટેલ
૨૦. રખડવાનો આનંદ - કાકાસાહેબ કાલેલકર
૨૧. દિગ્વીશમહેતાની શબ્દસૃષ્ટિ - ઉત્પલ પટેલ

૦

SEMESTER - IV : CORE COMPULSORY - IV : PAPER - 404

પ્રશ્નપત્ર : ગ્રંથકારનો અભ્યાસ

નિયત ગ્રંથકાર : પન્નાલાલ પટેલ

નિયત કૃતિ :

'વળામણાં' : પન્નાલાલ પટેલ

સાધ્નના પ્રકાશન, અમદાવાદ

- એકમ : ૧
- * સર્જકનું જીવન, ઉછેર અને ઘડતર પરિબળો વગેરે
  - * ગુજરાતી સાહિત્યમાં સર્જકનું સ્થાન - સર્જકવિશેષો

- એકમ : ૨
- * સર્જકનું સાહિત્યિક અર્પણ - સમગ્ર પ્રદાન
  - * સર્જક તરીકેની સિદ્ધિઓ - મૂલ્યાંકન
  - * વિભિન્ન સાહિત્યસ્વરૂપોમાં સર્જકનું પ્રદાન

- એકમ : ૩
- * 'વળામણાં'ના મૂલ્યાંકનાત્મક પ્રશ્નો

- એકમ : ૪
- * 'વળામણાં'ના સમીક્ષાત્મક પ્રશ્નો

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. નવલકથા : શિલ્પ અને સ્વરૂપ : નરેશ વેદ
૨. ગુજરાતી કથાવિશ્વ : નવલકથા - બાબુ દાવલપુરા, નરેશ વેદ,
૩. ગુજરાત કથાવિશ્વ : લઘુનવલ - બાબુ દાવલપુરા, નરેશ વેદ
૪. ચન્દ્રકાન્ત બક્ષીથી ફેરો : સુમન શાહ
૫. સ્વરૂપસંનિધાન : સંપાદક : સુમન શાહ

○

SEMESTER - IV : CORE COMPULSORY - V : PAPER - 405

પ્રશ્નપત્ર : ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ : મધ્યકાલીન - ૨

- એકમ : ૧ * પ્રેમાનંદ અને તેનું સાહિત્ય
* અખો અને તેનું સાહિત્ય
- એકમ : ૨ * શામળ અને તેનું સાહિત્ય
* દયારામ અને તેનું સાહિત્ય
- એકમ : ૩ * મધ્યકાલીન સાહિત્યમાં સ્ત્રીકવિઓનું પ્રદાન
* મધ્યકાલીન સાહિત્યમાં સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયના કવિઓનું પ્રદાન
* મધ્યકાલીન સાહિત્યની ગદ્યકૃતિઓ
* મધ્યકાલીન સાહિત્યમાં ભક્તિ અને જ્ઞાનમાર્ગી કવિતા
- એકમ : ૪ * ઉપરોક્ત સર્જકોની કૃતિઓની સમીક્ષા અને અન્ય પ્રશ્નો

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ - ભાગ : ૧, ૨, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૨. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ (મધ્યકાલીન) - અનંતરાય રાવળ, ગૂર્જર પ્રકાશન
૩. ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા (મધ્યકાલીન) - ડૉ. ધીરુભાઈ ઠાકર
૪. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ (મધ્યકાલીન) - ડૉ. પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૫. ભાર સાહિત્યસ્વરૂપો - ડૉ. પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૬. ગુજરાતી સાહિત્યકોશ - ભાગ : ૧, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, અમદાવાદ
૭. ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા - ભાગ : ૧ - વિજયરાય વૈષ
૮. આપણા કવિઓ - ખંડ : ૧ - કે. કા. શાસ્ત્રી
૯. ગુજરાતી સાહિત્યના માર્ગસૂચક સ્તંભો - ડી. બ. કૃષ્ણલાલ મો. ઝવેરી
૧૦. મધ્યકાલીન ગુજરાતી જ્ઞાનમાર્ગી કવિતા - ડૉ. બળવંત જાની

SEMESTER - IV : CORE ELECTIVE - III : PAPER - 403

પ્રશ્નપત્ર : ગુજરાતી સાહિત્યસ્વરૂપનો અભ્યાસ - અવલંબીન

નિયત સ્વરૂપ : લલિત નિબંધ

નિયત કૃતિ :

‘પ્રશિષ્ટ ગુજરાતી લલિત નિબંધ’

સંપાદક : ભોળાભાઈ પટેલ

અરુણોદય પ્રકાશન, અમદાવાદ

‘પ્રશિષ્ટ ગુજરાતી લલિત નિબંધ’માંથી નિમ્નસૂચિત લલિત નિબંધો અભ્યાસક્રમમાં નિયત કરવામાં આવે છે :

૧.	કાકા કાલેલકર :	૧. મધ્યાહ્નનું કાવ્ય ૨. પગલાંની લિપિ ૩. તાજ
૨.	સુરેશ જોષી :	૧. ગન્ધ : અભિજ્ઞાનની મુદ્રિકા ૨. કીમિયો ૩. હેમન્તની સાંજ
૩.	દિગ્વીશ મહેતા :	૧. દૂરના એ સૂર ૨. મેળો
૪.	ચન્દ્રકાન્ત શેઠ :	૧. હું અને દીવાલ ૨. પરીઢ, નગર અને હું
૫.	ભોળાભાઈ પટેલ :	૧. વિદિશા ૨. તેષાં દિશુ
૬.	પ્રવીણ દરજી :	૧. ઓરડો ૨. ખિસકોલીઓ...
૭.	મણિલાલ હ.પટેલ :	૧. તડકો ઉઘડયો છે... ૨. પહેલો વરસાદ !!

- એકમ : ૧** * ગુજરાતી લલિત નિબંધ : સ્વરૂપ અને લક્ષણો
* લલિત નિબંધ : આરંભ અને વિકાસ
- એકમ : ૨** * પ્રમુખ ગુજરાતી લલિત નિબંધ સર્જકો અને તેમનું લલિતક્ષેત્રે પ્રદાન :
કાકાસાહેબ કાલેલકર, ઉમાશંકર જોશી, સુરેશ જોષી, દિગ્વીશ મહેતા, ભોળાભાઈ પટેલ,
ચંદ્રકાન્ત શેઠ, પ્રવીણ દરજી, મણિલાલ હ. પટેલ, રામચન્દ્ર પટેલ, યજ્ઞેશ દવે
- એકમ : ૩** * અભ્યાસક્રમમાં નિયત કરેલા લલિતનિબંધોનો આસ્વાદમૂલક પરિચય
* લલિતનિબંધ આધારિત ટૂંકનોંધ - જેમ કે, ગદ્યશૈલી, વર્ણન (પ્રકૃતિવર્ણન, ઋતુવર્ણન,
સૌંદર્યવર્ણન, સ્થળવર્ણન) શૈશવ વગેરે
- એકમ : ૪** * કૃતિ આધારિત ટૂંકાપ્રશ્નો અને હેતુલક્ષી પ્રશ્નો

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. નિબંધ : સ્વરૂપ અને વિકાસ - પ્રવીણ દરજી
૨. લલિત નિબંધ - ડૉ. પ્રવીણ દરજી
૩. ગુજરાતી લલિત નિબંધ - પ્રવીણ દરજી
૪. નિબંધ અને ગુજરાતી નિબંધ - સંપાદક : જયંત કોઠારી
૫. સ્વરૂપસન્નિધાન - તંત્રી : સુમન શાહ, સંપાદક : સતીશ વ્યાસ
૬. શૈલી અને સ્વરૂપ - ઉમાશંકર જોશી
૭. કાલેલકર અધ્યયનગ્રંથ - સંપાદક : ઉમાશંકર જોશી
૮. સુરેશ જોષીથી સુરેશ જોષી - સુમન શાહ
૯. ભાવયામિ - સંપાદક : શિરીષ પંચાલ
૧૦. નિબંધકાર સુરેશ જોષી - મણિલાલ હ. પટેલ
૧૧. ભોળાભાઈ પટેલ : સર્જક અને વિવેચક - સંપાદક : રઘુવીર ચૌધરી
૧૨. લલિત નિબંધોમાં પ્રકૃતિ નિરૂપણ - યશોધર હ. રાવલ
૧૩. દૂરના એ સૂર - દિગ્વીશ મહેતા
૧૪. શેરી - દિગ્વીશ મહેતા

૧૫. વિદિશા - ભોળાભાઈ પટેલ
૧૬. જન્મન્તિકે - સુરેશ જોષી
૧૭. નંદ સામવેદી - ચંદ્રકાન્ત શેઠ
૧૮. નિરાવૃત્ત - પ્રવીણ દરજી
૧૯. અરણ્યોમાં આકાશ ઢોળાય છે - મણિલાલ હ. પટેલ
૨૦. રખડવાનો આનંદ - કાકાસાહેબ કાલેલકર
૨૧. દિગ્વીશમહેતાની શબ્દસૃષ્ટિ - ઉત્પલ પટેલ

○

SEMESTER - IV : CORE ELECTIVE - IV : PAPER - 404

પ્રશ્નપત્ર : ગ્રંથકારનો અભ્યાસ

નિયત ગ્રંથકાર : પન્નાલાલ પટેલ

નિયત કૃતિ :

'વળામણાં' : પન્નાલાલ પટેલ
સાધના પ્રકાશન, અમદાવાદ

- એકમ : ૧
- * સર્જકનું જીવન, ઉછેર અને ઘડતર પરિબળો વગેરે
  - * ગુજરાતી સાહિત્યમાં સર્જકનું સ્થાન - સર્જકવિશેષો.

- એકમ : ૨
- * સર્જકનું સાહિત્યિક અર્પણ - સમગ્ર પ્રદાન
  - * સર્જક તરીકેની સિદ્ધિઓ - મૂલ્યાંકન
  - * વિભિન્ન સાહિત્યસ્વરૂપોમાં સર્જકનું પ્રદાન

- એકમ : ૩
- * 'વળામણાં'ના મૂલ્યાંકનાત્મક પ્રશ્નો

- એકમ : ૪
- * 'વળામણાં'ના સમીક્ષાત્મક પ્રશ્નો

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. નવલકથા : શિલ્પ અને સ્વરૂપ : નરેશ વેદ
૨. ગુજરાતી કથાવિશ્વ : નવલકથા - બાબુ દાવલપુરા, નરેશ વેદ,
૩. ગુજરાત કથાવિશ્વ : લઘુનવલ - બાબુ દાવલપુરા, નરેશ વેદ
૪. ચન્દ્રકાન્ત બક્ષીથી ફેરો : સુમન શાહ
૫. સ્વરૂપસંનિધાન : સંપાદક : સુમન શાહ

૦

SEMESTER - V

SEMESTER - V : CORE COMPULSORY - VI : PAPER - 506

પ્રશ્નપત્ર : ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ : અવધીન - ૧

- એકમ : ૧** * મધ્યકાલીન સાહિત્ય અને અવધીન સાહિત્યની વ્યાવર્તકતા, ભેદક લક્ષણો
* અવધીન ગુજરાતી સાહિત્યનો પ્રાદુર્ભાવ - ઘડનારાં પરિબળો
* સુધારકયુગ અને એના મુખ્ય મુખ્ય સર્જકો
- એકમ : ૨** * પંડિતયુગ - ઘડતર પરિબળો અને એનાં વિશેષ લક્ષણો
* પંડિતયુગના મુખ્ય મુખ્ય સર્જકો
- એકમ : ૩** * ગાંધીયુગ અને અનુગાંધીયુગ - ઘડતર પરિબળો અને એનાં વિશેષ લક્ષણો
* ગાંધીયુગ અને અનુગાંધીયુગના મુખ્ય મુખ્ય સર્જકો
- એકમ : ૪** * મહત્ત્વની કૃતિઓનો અભ્યાસ :

૧. સરસ્વતીચન્દ્ર	: ગોવર્ધનરામ ત્રિપાઠી
૨. રાઈનો પર્વત	: રમણભાઈ નીલકંઠ
૩. ભદ્રંભદ્ર	: રમણભાઈ નીલકંઠ
૪. ગુજરાતનો નાથ	: કનૈયાલાલ મુનશી
૫. તણખા મંડળ - ૧	: ધૂમકેતુ
૬. યુગવંદના	: ઝવેરચંદ મેઘાણી
૭. અમાસના તારા	: કિશનસિંહ ચાવડા
૮. સત્યના પ્રયોગો	: ગાંધીજી
૯. માનવીની ભવાઈ	: પન્નાલાલ પટેલ
૧૦. હિમાલયનો પ્રવાસ	: કાકાસાહેબ કાલેલકર

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ, ગ્રંથ : ૩, ૪ અને ૫ : ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૨. અવધીન ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા - ડૉ. ધીરુભાઈ ઠાકર
૩. અવધીન કવિતા - 'સુન્દરમ્'
૪. અવધીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ, ભાગ : ૧, ૨ : ડૉ. પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ

પ્રશ્નપત્ર : ભાષાના સ્વરૂપનો અભ્યાસ - ૧

- એકમ : ૧**
- * ભાષા એટલે શું ? ભાષાનું સ્વરૂપ, ભાષાની સ્વરૂપગત લાક્ષણિકતાઓ
  - * માનવભાષા અને પશુ - પંખીઓનો અવગમન વ્યવહાર, માનવભાષાની વિશેષતાઓ
  - * ભાષાનું માનવવ્યવહારમાં સ્થાન, ભાષાના ઉપયોગો
- એકમ : ૨**
- * ભાષાની વ્યાખ્યાઓ - સ્તુર્તવાં, સેપિર, હોલ વગેરેએ આપેલી ભાષાની વ્યાખ્યાઓ તથા તેમાંથી પ્રગટ થતાં ભાષાનાં લક્ષણો
  - * ભાષાનાં મુખ્ય બે સ્વરૂપ : ઉચ્ચરિત અને લેખિત, ઉચ્ચારણ અને લેખનની વિસંગતિ, ભાષા અને લિપિ
  - * ભાષાના પ્રાદેશિક, સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક સ્વરૂપભેદો
  - * શિષ્ટ માન્ય ભાષા અને બોલી
- એકમ : ૩**
- * ઉચ્ચારણશાસ્ત્ર, ઉચ્ચારણપ્રક્રિયાનો ખ્યાલ
  - * વાગવચવો અને તેમનું કાર્ય
  - * ભાષાનાં વિવિધ ઘટકઅંગોનો પરિચય - ધ્વનિ અને ધ્વનિઘટકો, રૂપ અને રૂપઘટકો, શબ્દ, પદ અને વાક્યરચનાઓ
- એકમ : ૪**
- * સ્વર અને વ્યંજન, સ્વર ધ્વનિઘટકો અને ગુજરાતીના માન્ય સ્વરો
  - * ગુજરાતીના વ્યંજન ધ્વનિઘટકો અને તેના પ્રકાર : સ્પર્શ વ્યંજનો, સંઘર્ષ વ્યંજનો, અનુનાસિક ધ્વનિઓ, અર્ધસ્વરો, પાર્શ્વિકો અને પ્રકંપી ધ્વનિઓ
  - * ગુજરાતી ભાષાની શબ્દસમૃદ્ધિ - શબ્દભંડોળ, પરભાષાના શબ્દો

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. ગુજરાતી ભાષાનું ધ્વનિસ્વરૂપ અને ધ્વનિ પરિવર્તન - ડૉ. પ્રબોધ પંડિત
૨. ભાષાપરિચય અને ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ - જયંત કોઠારી
૩. ભાષાનો વૈજ્ઞાનિક અભ્યાસ - ડૉ. યોગેન્દ્ર વ્યાસ
૪. બોલીવિજ્ઞાન અને ગુજરાતી બોલીઓ - ડૉ. યોગેન્દ્ર વ્યાસ
૫. ગુજરાતી વ્યાકરણ - ડૉ. યોગેન્દ્ર વ્યાસ
૬. ગુજરાતી વાક્યરચના - ડૉ. અરવિંદ ભાંડારી
૭. ભાષા અને ગુજરાતી ભાષા - કે. કા. શાસ્ત્રી
૮. ગુજરાતી ભાષાશાસ્ત્રના વિકાસની રૂપરેખા - ડૉ. કે. બી. વ્યાસ
૯. ગુજરાતી ભાષાનું બૃહદ વ્યાકરણ (નવી આવૃત્તિ - ૨૦૧૧) - કમળાશંકર પ્રાણશંકર ત્રિવેદી

પ્રશ્નપત્ર : સાહિત્યસિદ્ધાંતવિચાર-૧

એકમ : ૧ સાહિત્યકલા - ૧ :

- (ક) કલાની વ્યાખ્યા, લલિત તથા લલિતોત્તર કલાઓ વચ્ચેનો ભેદ, અન્ય લલિતકલાઓના મુકાબલે સાહિત્યકલાની વિશેષતા
- (ખ) શબ્દનું સ્વરૂપ (વર્ણ-અર્થ-લય), તાત્પર્યશક્તિ (આકાંક્ષા, યોગ્યતા, સંનિધિ)
- (ગ) કાવ્યવ્યાખ્યા (ભામહ, કુત્તક, મમ્મટ, વિશ્વનાથ, પ્લેટો એરિસ્ટોટલ, વર્ડ્ઝવર્થ, મેથ્યુ આર્નલ્ડ)
- (ઘ) વ્યવહારની ભાષા અને સાહિત્યની ભાષા

એકમ : ૨ સાહિત્યકલા - ૨ :

- (ક) કાવ્યહેતુ (શક્તિ, નિપુણતા, અભ્યાસ)
- (ખ) પ્રાચીન ભારતીય દષ્ટિએ તથા અવધીન દષ્ટિએ સાહિત્યનાં પ્રયોજનો
- (ગ) શબ્દશક્તિઓ : અભિધા (વ્યાખ્યા તથા અભિધાના પ્રકાર), લક્ષણા (વ્યાખ્યા, લક્ષણાની શરતો તથા લક્ષણાના છ પ્રકાર), વ્યંજના (વ્યાખ્યા - શાબ્દીવ્યંજના તથા આર્થીવ્યંજના)
- (ઘ) કાવ્યના પ્રકાર (ધ્વનિકાવ્ય-મધ્યમકાવ્ય-ચિત્રકાવ્ય)

એકમ : ૩ ભારતીય સાહિત્યવિચારણા દષ્ટિ :

- (ક) 'વિભાવ, અનુભાવ તથા વ્યભિચારીભાવના સંયોગથી રસ નિષ્પન્ન થાય છે.' - ભરત
- (ખ) 'ધ્વનિ કાવ્યનો આત્મા છે.' - આનંદવર્ધન
- (ગ) 'રમણીય અર્થનો પ્રતિપાદક શબ્દ તે કાવ્ય' - જગન્નાથ
- (ઘ) 'ઔચિત્ય એ રસસિદ્ધ કાવ્યનું સ્થિર જીવન છે.' - કોમેન્દ્ર

એકમ : ૪ સર્જન-ભાવન અને વિચારવલણ :

- (ક) અનુભૂતિનું સાહિત્યમાં રૂપાંતર
- (ખ) ભાવનપ્રક્રિયા
- (ગ) કાવ્યમાં છંદનું અને અલંકારનું સ્થાન
- (ઘ) સાહિત્યમાં પરંપરા અને પ્રયોગ

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. કાવ્યપ્રકાશ - સંપાદક : નરોત્તમ શાસ્ત્રી અને અન્ય : પાર્શ્વ પ્રકાશન
૨. સાહિત્યમાં આધુનિકતા - ડૉ. સુમન શાહ : પાર્શ્વ પ્રકાશન
૩. સાહિત્યવિવેચનના સિદ્ધાંતો - મણિલાલ હ. પટેલ તથા અન્ય : પાર્શ્વ પ્રકાશન
૪. સાહિત્યમીમાંસા - મણિલાલ હ. પટેલ, હરીશ પંડિત : પાર્શ્વ પ્રકાશન
૫. સાહિત્યમીમાંસા - ડૉ. બહેચરભાઈ ર. પટેલ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ-૬
૬. ભારતીય સાહિત્યમીમાંસા - ડૉ. બહેચરભાઈ ર. પટેલ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ-૬
૭. અભિનવનો રસવિચાર અને બીજા લેખો - નગીનદાસ પારેખ : ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ-૧
૮. ભારતીય કાવ્યસિદ્ધાંત - જયંત કોઠારી, નટુભાઈ રાજપરા : ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ-૧
૯. આધુનિક સાહિત્યસંજ્ઞાકોશ - સંપાદક : ચન્દ્રકાન્ત ટોપીવાળા અને અન્ય : ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, અમદાવાદ
૧૦. આધુનિકતા અને ગુજરાતી કવિતા - ભોળાભાઈ પટેલ : આર.આર.શેઠની કંપની, અમદાવાદ-૧
૧૧. કાવ્યપ્રકાશ (ઉલ્લાસ : ૧, ૨, ૩, ૧૦) - સંપાદક : ડૉ.ગૌતમ પટેલ તથા અન્ય : સી.જમનાદાસની કંપની, અમદાવાદ-૪

SEMESTER - V : CORE COMPLSORY - IX : PAPER - 509

સાહિત્યકૃતિનો અભ્યાસ : પદ્ય

નિયત કૃતિ :
 'વળાવી બા આવી'
 (ઉશનસૂનાં ચૂટેલાં સોનેટ કાવ્યો)
 સંપાદક : મણિલાલ હ. પટેલ
 પ્રકાશન : ડિવાઈન પ્રકાશન, અમદાવાદ

નિમ્નસૂચિત સોનેટ અભ્યાસક્રમમાં નિયત કરવામાં આવે છે :

ક્રમ	શીર્ષક	પૃષ્ઠ ક્રમાંક
૧.	હું અંતરિયાળે છું	૪
૨.	આણું	૫
૩.	મધુર નમણા ચહેરા	૧૩
૪.	મોક્ષ	૧૪
૫.	રૂપ-અરૂપ વચ્ચે	૨૭
૬.	આવ્યા ત્યારે ને જાઓ ત્યારે	૨૮
૭.	શરમાળ પ્રેમને	૩૫
૮.	અદ્વૈત	૩૭
૯.	હવે તો... - ૧	૪૨
૧૦.	હવે તો... - ૨	૪૩
૧૧.	શેષ વરસોમાં	૪૮
૧૨.	હું જન્મ્યો છું કોઈ -	૪૯
૧૩.	અનામી આશ્ચર્યોમાં	૫૩
૧૪.	અશ્વત્થભાવ	૫૬
૧૫.	પહાડોની પેલે પાર	૫૯
૧૬.	ધરમપુરના જંગલોમાં વૈશાખી બપોર	૬૭
૧૭.	શરદરાત્રિ	૭૪
૧૮.	ઢળતી સાંજ	૮૬

૧૯.	વળાવી, બા આવી	૯૧
૨૦.	વિશ્વજનની સ્વરૂપ	૯૨
૨૧.	હું મુજ પિતા	૯૩
૨૨.	વળાવી બા, આવ્યા	૯૪
૨૩.	મને લૈ જાઓ રે	૧૦૦
૨૪.	ગૃહપ્રવેશ	૧૦૧
૨૫.	આ રસ્તાઓ	૧૦૫

- એકમ : ૧**
- * કૃતિનું સ્વરૂપ અને લક્ષણો
  - * સ્વરૂપનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ

- એકમ : ૨**
- * સર્જકનું જીવન અને કવન
  - * સર્જક તરીકેના વિશેષો

- એકમ : ૩**
- * નિયત કરેલાં સોનેટોનો આસ્વાદમૂલક પરિચય
  - * કૃતિલક્ષી ટૂંક નોંધ : જેમ કે, પ્રણય, કુટુંબજીવનને લગતાં સોનેટ, પદાવલી વગેરે

- એકમ : ૪**
- * કૃતિલક્ષી ટૂંકા પ્રશ્નો અને હેતુલક્ષી પ્રશ્નો

સંદર્ભગ્રંથો:

૧. ઉશનસૂ - સર્જક અને વિવેચક : રમણ સોની
૨. ઉશનસૂ : પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૩. સોનેટ : વિનોદ જોશી
૪. સ્વરૂપ સન્નિધાન - તન્ત્રી : સુમન શાહ, સંપાદક : સતીશ વ્યાસ
૫. સત્તર સાહિત્યસ્વરૂપો : પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૬. આપણાં સોનેટ - સંપાદક : ચંદ્રશંકર ભટ્ટ

SEMESTER - V : CORE COMPULSORY - X : PAPER - 510

OPTION - I

પ્રશ્નપત્ર : સમીક્ષા-અપઠિત

નોંધ : * આ પ્રશ્નપત્ર ‘સાહિત્યિક નિબંધો’ નામના પ્રશ્નપત્રના વિકલ્પમાં વિદ્યાર્થીએ પસંદ કરવાનું રહેશે.

* આ પ્રશ્નપત્રમાં એકમ પ્રમાણે કુલ પાંચ પ્રશ્નો પૂછાશે. ટૂંકા પ્રશ્નો અને હેતુલક્ષી પ્રશ્નો પૂછાશે નહીં.

એકમ : ૧	સારાંશલેખન - સંક્ષેપ : આપેલા ગદ્યખંડનો મધ્યવર્તી વિચાર તારવી તેનો સંક્ષેપ કરવાનો રહેશે.	૧૪ ગુણ
એકમ : ૨	અર્થવિસ્તાર : આપેલી કાવ્યપંક્તિઓ કે ગદ્યકંડિકાનું નિબંધાત્મક વિવરણ - આલેખન કરવાનું રહેશે.	૧૪ ગુણ
એકમ : ૩	કાવ્યની સમીક્ષા - કાવ્યનું રસદર્શન : આપેલા કાવ્યની રસલક્ષી - આસ્વાદલક્ષી સમીક્ષા કરવાની રહેશે.	૧૪ ગુણ
એકમ : ૪	ગદ્યખંડનું વિવરણ : આપેલા ગદ્યખંડનું સમર્થનાત્મક ઉદાહરણો વગેરે ઉમેરી વિવરણ કરવાનું રહેશે.	૧૪ ગુણ
એકમ : ૫	રૂઢિપ્રયોગો અને કહેવત : (અ) રૂઢિપ્રયોગના અર્થ આપી, એ અર્થ સાર્થક થાય તે પ્રકારનું વિધાન-વાક્ય આપવાનું રહેશે. * આઠ રૂઢિપ્રયોગ પૂછાશે તેમાંથી ચારનો અર્થ આપી વાક્યપ્રયોગ કરવાનો રહેશે.	૧૪ ગુણ

૮ ગુણ

૪૫

(બ) કહેવતો અર્થ કરી, સાર્થક વાક્યપ્રયોગ કરવાનો રહેશે.

* છ રૂઢિપ્રયોગ પૂછાશે તેમાંથી કોઈ પણ ત્રણનો અર્થ આપી વાક્યપ્રયોગ કરવાનો રહેશે.

૬ ગુણ

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. ગુજરાતી કવિતાનો આસ્વાદ - સુરેશ જોષી
૨. આપણો કવિતાવૈભવ - મનસુખલાલ ઝવેરી
૩. સાહિત્યનો આસ્વાદ - મણિલાલ હ. પટેલ અને અન્ય
૪. સાહિત્યનો આસ્વાદ અને સ્વાધ્યાય - યોગીન્દ્ર જ. ત્રિપાઠી
૫. રૂઢિપ્રયોગો, કહેવતો અને છંદઅલંકાર - ડૉ. પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૬. અપઠિત લેખનકૌશલ અને પરિશીલન - નીતિન વડગામા
૭. અંગવિષયક રૂઢિપ્રયોગો - બિપિન આશર
૮. કાવ્યઆસ્વાદો - ડૉ. પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૯. ગુજરાતી કવિતા : આસ્વાદ અને અવબોધ - બિપિન આશર
૧૦. છંદ અને અલંકાર પરિચય - ચન્દ્રશંકર ભટ્ટ
૧૧. કાવ્યાસ્વાદ : સંપાદક - હર્ષદ ત્રિવેદી

૦

SEMESTER - V : CORE COMUPLSORY - X : PAPER - 510

OPTION - II

પ્રશ્નપત્ર : સાહિત્યિક નિબંધો

નોંધ : * આ પ્રશ્નપત્ર 'સમીક્ષા-અપઠિત' પ્રશ્નપત્રના વિકલ્પમાં વિદ્યાર્થીએ પસંદ કરવાનું રહેશે.

* આ પ્રશ્નપત્રમાં ટૂંકાપ્રશ્નો કે હેતુલક્ષી પ્રશ્નો પૂછાશે નહીં.

એકમ : ૧   **આ એકમમાં નિમ્નસૂચિત નિબંધો નક્કી કરવામાં આવે છે :**   **ગુણ : ૩૫**

- (૧) મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યના વિશેષો - લાક્ષણિકતાઓ અને મર્યાદાઓ
- (૨) મધ્યકાલીન ભક્તિકવિતા
- (૩) મધ્યકાલીન ગુજરાતી જ્ઞાનમાર્ગી કવિતા
- (૪) મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યના લઘુ પદ્યકારો
- (૫) મધ્યકાલીન ગુજરાતી પદ્યવાર્તા : સ્વરૂપ અને વિકાસ
- (૬) મધ્યકાલીન ગુજરાતી આખ્યાન : સ્વરૂપ અને વિકાસ
- (૭) મધ્યકાલીન લોકસાહિત્ય

એકમ : ૨   **આ એકમમાં નિમ્નસૂચિત નિબંધો નક્કી કરવામાં આવે છે :**   **ગુણ : ૩૫**

- (૧) પંડિતયુગનું સાહિત્ય અને તેની લાક્ષણિકતાઓ
- (૨) ગુજરાતી સાહિત્ય પર ગાંધીવિચારધારાનો પ્રભાવ
- (૩) ગુજરાતી રંગભૂમિ અને ગુજરાતી નાટ્યસાહિત્ય
- (૪) ગુજરાતી સાહિત્યમાં આધુનિકતાવાદી વલણો
- (૫) ગુજરાતી નિબંધમાં પ્રગટતી ગદ્યની વિવિધ તરેહો
- (૬) ગુજરાતી સાહિત્યમાં મહાકાવ્યલેખનના પ્રયોગો
- (૭) સમૂહમાધ્યમો અને સાહિત્ય

નોંધ : એકમ : ૧ માંથી કુલ ચાર નિબંધ પૈકી એક નિબંધ તથા એકમ : ૨ માંથી કુલ ચાર નિબંધ પૂછાશે જે પૈકી એક નિબંધ વિદ્યાર્થીએ પરીક્ષામાં લખવાનો રહેશે. બાન્નેના ગુણ સરખા રહેશે.

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. સાહિત્યિક નિબંધો - ડૉ. પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૨. સાહિત્યિક નિબંધો અને લેખનકૌશલ્ય - સંપાદક : મફત ઓઝા, રતિલાલ સાં. નાયક
૩. સાહિત્યિક નિબંધો - મણિલાલ હ. પટેલ
૪. સાહિત્યિક નિબંધસંચય - સંપાદક : રતિલાલ દવે, વિનાયક રાવલ
૫. સાહોત્તરી ગુજરાતી મૌલિક દીર્ઘનાટક - ડૉ. પ્રભુદાસ પટેલ
૬. સંદર્ભ - સંપાદક : જયંત કોઠારી, ચિમનલાલ ત્રિવેદી

SEMESTER - VI

SEMESTER - VI : CORE COMPULSORY - VI : PAPER - 606

પ્રશ્નપત્ર : ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ : અવધીન - ૨

- એકમ : ૧**
- * આધુનિકયુગ - ઘડતર પરિબળો અને તેના વિશેષ લક્ષણો
  - * આધુનિકયુગના મુખ્ય સર્જકો અને તેમના વિશેષો :
સુરેશ જોષી, ચન્દ્રકાન્ત બક્ષી, મધુ રાય, રાવજી પટેલ, લાભશંકર ઠાકર, હરીન્દ્ર દવે, કિશોર જાદવ

- એકમ : ૨**
- * અનુઆધુનિકયુગ - ઘડતર પરિબળો અને તેના વિશેષ લક્ષણો
  - * અનુઆધુનિકયુગના મુખ્ય સર્જકો અને તેમના વિશેષો :
વિનોદ જોષી, મણિલાલ હ. પટેલ, રઘુવીર ચૌધરી, ચિન્તુ મોદી, પ્રીતિ સેનગુપ્તા, જોસેફ મેકવાન, ભગવતીકુમાર શર્મા

- એકમ : ૩ મહત્વની કૃતિઓનો અભ્યાસ :**

૧.	છંદોલય	: નિરંજન ભગત
૨.	જન્મનિકે	: સુરેશ જોષી
૩.	દૂરના એ સૂર	: દિગ્વીશ મહેતા
૪.	આકાર	: ચન્દ્રકાન્ત બક્ષી
૫.	ફેરો	: રાધેશ્યામ શર્મા
૬.	મરી જવાની મઝા	: લાભશંકર ઠાકર
૭.	અમૃતા	: રઘુવીર ચૌધરી
૮.	અંગત	: રાવજી પટેલ
૯.	સાંજનો સમય	: હિમાંશી શેલત
૧૦.	રાજગઢી	: રામચન્દ્ર પટેલ

- એકમ : ૪ નીચેના વિષયો પર પરિચયાત્મક અભ્યાસ :**

- * ગુજરાતી હાસ્યસાહિત્ય
- * ગુજરાતી વિવેચનના પ્રવાહો
- * ગુજરાતી પ્રવાસસાહિત્ય
- * ગુજરાતી નિબંધસાહિત્ય
- * ભાષાવ્યાકરણ-ભાષાવિજ્ઞાનક્ષેત્રે મહત્વના વિદ્વાનોનું પ્રદાન

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ - ગ્રંથ : ૩, ૪ અને ૫ : ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૨. અવિચીન ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા : ડૉ. ધીરુભાઈ ઠાકર
૩. અવિચીન કવિતા : 'સુન્દરમ્'
૪. અવિચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ - ભાગ : ૧, ૨ : ડૉ. પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૫. સાહિત્યમાં આધુનિકતા : ડૉ. સુમન શાહ
૬. આધુનિકતા - એક સંકુલ પ્રત્યય : બિપિન આશર
૭. આધુનિકતા અને ગુજરાતી કવિતા : ભોળાભાઈ પટેલ
૮. અનુઆધુનિકતાવાદ : ચન્દ્રકાન્ત ટોપીવાળા

૦

પ્રશ્નપત્ર : ભાષાના સ્વરૂપોનો અભ્યાસ - ૨

- એકમ : ૧**
- * આદિમ ભારત - યુરોપીય ભાષાકુળનો પરિચયાત્મક ખ્યાલ
  - * ભારત - યુરોપીય ભાષાકુળ - ભારતીય - આર્ય ભાષાકુળની વિકાસરેખા
  - * ભારતીય ઉપખંડનાં ભાષાકુળો : ભારતીય - આર્ય, દ્રવિડ, મોનખ્મેર અને ચીની-તિબેટી ભાષાકુળ
- એકમ : ૨**
- * ગુજરાતી ભાષાનો ઉદ્ભવ અને એના વિકાસના વિભિન્ન તબક્કા
  - * અપભ્રંશથી ગુજરાતી ભાષાનાં મુખ્ય મુખ્ય ધ્વનિ પરિવર્તનો : સ્વર પરિવર્તનો અને વ્યંજન પરિવર્તનો
  - * અપભ્રંશથી ગુજરાતી સુધીમાં થયેલાં મુખ્ય મુખ્ય નામિક અને આખ્યાતિક પરિવર્તનો
- એકમ : ૩**
- * ગુજરાતી મુખ્ય મુખ્ય બોલીઓ અને તેમની લાક્ષણિકતાઓ
  - * ગુજરાતી વાક્યરચના અને તેના પ્રકાર
  - * ગુજરાતી વાક્યરચનામાં પદક્રમ અને પદસંવાદ
  - * ગુજરાતી વચનવ્યવસ્થા અને તેના અર્થો
  - * ગુજરાતી લિંગવ્યવસ્થા અને તેના અર્થો
- એકમ : ૪**
- * ગુજરાતીના દ્વિરુક્ત પ્રયોગો અને રવાનુકારી રચનાઓ
  - * ગુજરાતીનાં નામિક રૂપો - વિકારી અને અવિકારી નામો, કર્તારિ-કર્મણિ અને ભાવે પ્રયોગ
  - * ગુજરાતીનાં આખ્યાતિક રૂપો - પ્રેરક અને પુનઃપ્રેરક રચનાઓ, સંયુક્ત ક્રિયારૂપો, સહાયકારક ક્રિયાપદો 'હો' અને 'છ'
  - * અનુગો અને નામયોગી પ્રત્યયો
  - * ગુજરાતીમાં સમાસરચના અને સમાસના મુખ્ય પ્રકારો

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. ગુજરાતી ભાષાનું ધ્વનિસ્વરૂપ અને ધ્વનિપરિવર્તન : ડૉ. પ્રબોધ પંડિત
૨. ભાષાપરિચય અને ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ : જયંત કોઠારી
૩. ભાષાનો વૈજ્ઞાનિક અભ્યાસ : ડૉ. યોગેન્દ્ર વ્યાસ
૪. બોલીવિજ્ઞાન અને ગુજરાતી બોલીઓ : ડૉ. યોગેન્દ્ર વ્યાસ
૫. ગુજરાતી વ્યાકરણ : ડૉ. યોગેન્દ્ર વ્યાસ
૬. ગુજરાતી વાક્યરચના : ડૉ. અરવિંદ ભાંડારી
૭. ભાષા અને ગુજરાતી ભાષા : કે. કા. શાસ્ત્રી
૮. ગુજરાતી ભાષાશાસ્ત્રના વિકાસની રૂપરેખા : ડૉ. કે. બી. વ્યાસ
૯. ગુજરાતી ભાષાનું બૃહદ વ્યાકરણ : કમળાશંકર પ્રાણશંકર ત્રિવેદી

○

- એકમ : ૧ વિવેચનક્ષેત્ર :**
- (ક) વિવેચનની વિભાવના (વિવેચનનું સ્વરૂપ, મહત્ત્વ, પ્રયોજના)
  - (ખ) વિવેચનની સજ્જતા (વિવેચનના ગુણ)
  - (ગ) વિવેચનની વિવિધ પદ્ધતિ (સાહિત્યસ્વરૂપલક્ષી, ઐતિહાસિક, સમાજશાસ્ત્રીય, મનોવિશ્લેષણલક્ષી)
  - (ઘ) નવા વિવેચનના પાયાના સિદ્ધાંતો
- એકમ : ૨ સાહિત્યવિવેચન સંદર્ભિતવાદ-વલણ :** (ભૂમિકા, વ્યાખ્યા, લક્ષણો, ઉદાહરણરૂપકૃતિઉલ્લેખ)
- (ક) પ્રશિષ્ટતાવાદ
  - (ખ) રંગદર્શિતાવાદ
  - (ગ) વાસ્તવવાદ
  - (ઘ) અસ્તિત્વવાદ
- એકમ : ૩ પાશ્ચાત્ય સાહિત્યવિચારણાદર્શિ :**
- (ક) ઉદાત્તા તથા તેનું નિર્માણ કરનારાંતત્ત્વો (લોન્જાઈનસ)
  - (ખ) આંતરસ્ફુરણા તથા અભિવ્યક્તિ (બેનેડેટો કોચે)
  - (ગ) કલ્પના અને તરંગ (કોલરિજ)
  - (ઘ) કલાની નિર્વેચકિતકતા (ટી. એસ. એલિયેટ)
- એકમ : ૪ સમીક્ષાત્મક સૂત્રો તથા પારિભાષિક સંજ્ઞાઓ :**
- (ક) 'નીતિ એ કલાની વિષકન્યા છે.'
  - (ખ) 'અવગમન નહીં તો સાહિત્ય નહીં'
  - (ગ) 'શીલ અને શૈલી'

(ઘ) સાહિત્ય-વિવેચન ક્ષેત્રની પારિભાષિક સંજ્ઞાઓ :

૧. અર્થઘટન (Interpretation)
૨. દૃષ્ટિબિંદુ (Point of view)
૩. તુલનાત્મક સાહિત્ય (Comparative Literature)
૪. માનકભાષા (Standard Language)
૫. વસ્તુલક્ષી સહસંયોજક (Objective Correlative)
૬. ચેતનાપ્રવાહ (Stream of Con-sciousness)
૭. અભિગમ (Approch)
૮. કટોકટી (Crisis)
૯. પ્રેરણા (Inspiration)
૧૦. અસંબદ્ધ (Absurd)
૧૧. વિવેચન (Criticism)
૧૨. અભિવ્યક્તિ (Expression)
૧૩. સંવેગ (Emotion)
૧૪. પ્રભાવ (Influence)
૧૫. મૂલ્યાંકન (Evaluation)
૧૬. વિશ્લેષણ (Analysis)

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. આધુનિકતા : એક સંકુલ સંગ્રહ - બિપિન આશર, પાર્શ્વ પ્રકાશન
૨. સાહિત્યમાં આધુનિકતા - ડૉ. સુમન શાહ, પાર્શ્વ પ્રકાશન
૩. સાહિત્યવિવેચનના સિદ્ધાંતો - મણિલાલ હ. પટેલ તથા અન્ય, પાર્શ્વ પ્રકાશન
૪. સાહિત્યમીમાંસા - મણિલાલ હ. પટેલ, હરીશ પંડિત, પાર્શ્વ પ્રકાશન
૫. સાહિત્યવિવેચન - ડૉ. બહેચરભાઈ પટેલ, યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ
૬. પાશ્ચાત્ય કાવ્યશાસ્ત્ર - ડૉ. બહેચરભાઈ પટેલ, યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ
૭. આધુનિક સાહિત્યસંજ્ઞાકોશ - સંપાદક : ચંદ્રકાન્ત ટોપીવાળા અને અન્ય,
ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૮. અનુઆધુનિકતાવાદ - સંપાદક : ભોળાભાઈ પટેલ, ચંદ્રકાન્ત ટોપીવાળા,
ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૯. આધુનિકતા અને ગુજરાતી કવિતા - ભોળાભાઈ પટેલ, આર.આર. શેઠની કંપની

SEMESTER - VI : CORE COMPULSORY - IX : PAPER - 609

પ્રશ્નપત્ર : સાહિત્યકૃતિનો અભ્યાસ : ગદ્ય

નિયત કૃતિ :

‘માટી અને મોભ’

લેખક : રામચન્દ્ર પટેલ

પ્રકાશન : પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ

નોંધ : ‘માટી અને મોભ’ કૃતિના નીચેના નિબંધો અભ્યાસક્રમમાં નિયત કરવામાં આવે છે :

૧. માટી
૨. મોભ
૩. ખડકી
૪. કોઢ
૫. ગાહલું
૬. હળ
૭. કોસ
૮. તળાવ અને ગરનાળું
૯. બડેલી અને બ્રહ્માનંદ
૧૦. માણિભદ્રવીરનું મંદિર અને હું
૧૧. દષ્ટિ અને દર્શન

એકમ : ૧ કૃતિ પરિચય :

- (૧) સાહિત્યકૃતિનું સ્વરૂપ-લાક્ષણો
- (૨) સાહિત્યકૃતિનો સમગ્રલક્ષી અભ્યાસ
- (૩) આસ્વાદમૂલક પરિચય

એકમ : ૨ કર્તા પરિચય :

- (૧) ગુજરાતી સાહિત્યમાં સર્જકનું પ્રદાન
- (૨) કૃતિને આધારે સર્જકની લાક્ષણિકતાઓ

એકમ : ૩ કૃતિલક્ષી ટૂંકનોંધ

એકમ : ૪ કૃતિ આધારિત ટૂંકા પ્રશ્નો અને હેતુલક્ષી પ્રશ્નો

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. નિબંધ : સ્વરૂપ અને વિકાસ - પ્રવીણ દરજી
૨. લલિત નિબંધ - પ્રવીણ દરજી
૩. નિબંધ અને ગુજરાતી નિબંધ - સંપાદક : જયંત કોઠારી
૪. સ્વરૂપસન્નિધાન - તંત્રી : સુમન શાહ, સંપાદક : સતીશ વ્યાસ
૫. લલિતનિબંધોમાં પ્રકૃતિનિરૂપણ - યશોધર હ. રાવલ

૦

SEMESTER - VI : CORE COMPULSORY - X : PAPER - 610

OPTION - I

પ્રશ્નપત્ર : વ્યવહારભાષા

- નોંધ :** * આ પ્રશ્નપત્ર 'સાંપ્રત નિબંધો' નામના પ્રશ્નપત્રના વિકલ્પે વિદ્યાર્થીએ પસંદ કરવાનું રહેશે .
* આ પ્રશ્નપત્રમાં એકમ પ્રમાણે પાંચ પ્રશ્નો પૂછાશે .
* આ પ્રશ્નપત્રમાં ટૂંકા કે હેતુલક્ષી પ્રશ્નો પૂછાશે નહીં .

- એકમ : ૧ અરજીલેખન :** **ગુણ : ૨૦**
આ એકમમાં વિદ્યાર્થીએ નોકરી મેળવવા માટેની અરજી લખવાની રહેશે . સામાન્ય રીતે સ્નાતક (એજ્યુએટ) થયેલો વિદ્યાર્થી જે પ્રકારની નોકરી મેળવવા માટે લાયક ગણાય છે તે પ્રકારની નોકરી માટેની અરજી કરવાનો પ્રશ્ન પૂછવામાં આવશે .
- એકમ : ૨ અહેવાલલેખન :** **ગુણ : ૧૫**
સમાચારપત્ર માટે કોઈ પણ પ્રસંગ, ઘટના કે બનાવ સંદર્ભ સમાચાર લેખન - અહેવાલલેખન કરવાનું રહેશે . કોઈપણ બે આલેખનો એકબીજાના વિકલ્પે પૂછવામાં આવશે . તેમાંથી એકનું આલેખન કરવાનું રહેશે .
- એકમ : ૩ પત્રલેખન :** **ગુણ : ૧૫**
આ એકમમાંથી એકબીજાના વિકલ્પે ફરિયાદપત્ર અથવા આવેદનપત્ર પૂછવામાં આવશે .
- એકમ : ૪ ગદ્યકંડિકાનો અર્થવિસ્તાર :** **ગુણ : ૧૦**
આ એકમમાંથી પ્રશ્નપત્રમાં ચાર ગદ્યકંડિકાઓ પૂછવામાં આવશે એમાંથી કોઈપણ એકનો વિદ્યાર્થીએ અર્થવિસ્તાર કરવાનો રહેશે .
- એકમ : ૫ ભાષાશુદ્ધિકરણ :** **ગુણ : ૧૦**
આ એકમમાં જોડણી તથા વાક્યરચના ખોટી હોય તેવાં દસ વિધાનો આપવામાં આવશે . જેમાંથી વિદ્યાર્થીએ તેને સુધારીને લખવાનાં રહેશે .

સંદર્ભગ્રંથો :

૧. વ્યવહારભાષા, અરજીલેખન અને પત્રલેખન : પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૨. વૃત્તાંતનિવેદન અને અહેવાલલેખન : ર. સાં. નાયક અને આર. યુ. જાની
૩. અપઠિત લેખનકૌશલ અને પરિશીલન : નીતિન વડગામા
૪. રિપોર્ટિંગના સિદ્ધાંતો : યાસીન દલાલ
૫. ગુજરાતી સાહિત્યનો જ્ઞાનસાગર (સંવર્ધિત આવૃત્તિ) : સંપાદક - ડૉ. બી.એસ. પટેલ
અને પ્રિ. ડૉ. હાસ્યદા પંડ્યા, ડિવાઈન પબ્લિકેશન, અમદાવાદ

○

OPTION - II

પ્રશ્નપત્ર : સાંપ્રત નિબંધો

નોંધ : * આ પ્રશ્નપત્ર 'વ્યવહારભાષા' નામના પ્રશ્નપત્રના વિકલ્પમાં વિદ્યાર્થીએ પસંદ કરવાનું રહેશે.

* આ પ્રશ્નપત્રમાં ટૂંકા પ્રશ્નો કે હેતુલક્ષી પ્રશ્નો પૂછાશે નહીં.

આ પ્રશ્નપત્રમાં સાંપ્રત વિષય પર નિબંધ પૂછવામાં આવશે. ચાર નિબંધ પૂછાશે વિદ્યાર્થીએ કોઈ પણ બે નિબંધ પર લેખન કરવાનું રહેશે.

નિબંધના વિષયોનું ફલક નિમ્નસૂચિત રહેશે :

૧. કુદરતી આફત - હોનારત
૨. પ્રકૃતિસૌંદર્ય
૩. શિક્ષણવિષયક
૪. સાંપ્રત સમસ્યાઓ પર
૫. કાલ્પનિક - આત્મકથાત્મક

○

પ્રશ્નપત્રની રચના, ગુણાંકન તથા યુનિવર્સિટી પરીક્ષા અને આંતરિક મૂલ્યાંકનનું માળખું

સમગ્ર મૂલ્યાંકન :

પરીક્ષા બે ભાગમાં યોજાશે.

* ૩૦ ગુણ આંતરિક મૂલ્યાંકન

* ૭૦ ગુણ યુનિવર્સિટી પરીક્ષા

આંતરિક મૂલ્યાંકન :

કુલ ગુણ : ૩૦

- * સેમિનાર - પ્રેઝન્ટેશન - એસાઈન્મેન્ટના ગુણ : ૦૫
- * બુકરિવ્યુ - ફિલ્ડવર્ક - કવીઝ - અહેવાલ લેખન વગેરેના ગુણ : ૦૫
- જે તે વિષયને અનુરૂપ ગોઠવી શકાય.
- * લેખિતપરીક્ષા (આંતરિક કસોટી)ના જેમાં યુનિવર્સિટીના પરીક્ષા ગુણ : ૨૦
પેપરના માળખાને ધ્યાનમાં રાખવું.

યુનિવર્સિટી પરીક્ષા :

કુલ ગુણ : ૭૦

- પ્રશ્ન : ૧ આશરે ૩૦૦ શબ્દમાં જવાબ આપો : ગુણ : ૨૮
૧૪ ગુણનો એક એવા બે પ્રશ્ન - દરેકમાં ઈન્ટરનલ ઓપ્શન
(એકના અથવામાં એકનો જવાબ)
- પ્રશ્ન : ૨ આશરે ૨૦૦ શબ્દમાં જવાબ આપો : ગુણ : ૨૦
જનરલ ઓપ્શન (ચારમાંથી બેનો જવાબ)
- પ્રશ્ન : ૩ ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો : ગુણ : ૧૨
(આઠમાંથી છ પ્રશ્નનો જવાબ આપો - દરેકના બે ગુણ)
- પ્રશ્ન : ૪ વૈકલ્પિક પ્રશ્નો : ગુણ : ૧૦
દસમાંથી દસે દસ પ્રશ્નનો જવાબ આપો - દરેકનો એક ગુણ
(દરેક પ્રશ્નના જવાબરૂપ ચાર વિકલ્પ - A.B.C.D. - આપવા)

GREDATION POINT

Grede Point	Description	% of Marks	Devision	Grade
10	Outstanding	90 % → 99 %	First	O
9	Excellent	80 % → 89 %	First	A
8	Very Good	70 % → 79 %	First	B
7	Good	60 % → 69 %	First	C
6	Fair	50 % → 59 %	Second	D
5	Average	40 % → 49 %	Pass	E
4	Dropped	Below 40 %	F	F

F = Dropped (< 40 %)

SEMESTER - I : ELECTIVE GENERIC : PAPER - 106

પ્રશ્નપત્ર : Writing Skills in Gujarati

એકમ : ૧ ગુજરાતી ભાષાની સંરચના :

૧. ગુજરાતી ભાષાની ધ્વનિવ્યવસ્થા : સ્વર અને વ્યંજન
૨. શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ
૩. ગુજરાતી રૂઢિપ્રયોગ
૪. ગુજરાતી કહેવતો
૫. ગુજરાતી વાક્યરચનાની વિશેષતાઓ અને તેના પ્રકાર

એકમ : ૨ ગુજરાતી લેખનમાં ઘટી સામાન્ય ભૂલો :

૧. જોડણી
૨. વિરામ ચિહ્ન
૩. વાક્યરચના - પદક્રમ - પદસંવાદ
૪. ગુજરાતી રવાનુકારી અને દ્વિરુક્ત પ્રયોગો
૫. ગુજરાતી ભાષાનું શબ્દભંડોળ

એકમ : ૩ ગદ્યકંડિકા અથવા કાવ્યપંક્તિઓ પરથી અર્થવિસ્તાર

એકમ : ૪ દશ્યવર્ણન અથવા અહેવાલલેખન

સંદર્ભપુસ્તકો :

૧. ભાષા પરિચય અને ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ : જયંત કોઠારી, યુનિવર્સિટી ગ્રંથાનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
૨. અંગવિષયક રૂઢિપ્રયોગો : ડૉ. બિપિન આશર, પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ
૩. વિચારવિસ્તાર, છંદ, કાવ્યનું રસદર્શન અને પ્રસંગાલેખન : નટુભાઈ ઠક્કર અને પ્રતિભાબેન શાહ, આદર્શ પ્રકાશન, અમદાવાદ
૪. કહેવતકોશ : સંપાદક - રતિલાલ સો. નાયક, અનંડા પ્રકાશન, અમદાવાદ

નોંધ : જૂન - ડિસેમ્બર : ૨૦૧૨ સેમિસ્ટર - I આ સમયગાળા પૂરતું જ આ પ્રશ્નપત્ર અભ્યાસક્રમમાં અમલમાં રહેશે. (યુનિવર્સિટી પરિપત્ર ક્રમાંક - ૧૭૦ : ૨૦૧૨ તા. ૧-૮-૨૦૧૨)